

ATEITIS

ATEITIS

eina nuo 1911

KATALIKISKOJO JAUNIMO ŽURNALAS

1958 METAI

Nr. 4

BALANDIS - APRIL

Redaktorius — Paulius Jurkus

REDAKCIJOS KOLEKTYVAS — Danutė Aleksandravičiūtė - Bobelienė, Gintarė Banaitytė, Sigintas Leimonas, Gediminas Naujokaitis.

Visą spausdinamą medžiagą redakcija taiso savo nuožiūra. Nepanaudoti straipsniai grąžinami autoriui prašant.

Administratorius — Kun. V. Dabušis

Redakcijos ir administracijos adresas:

ATEITIS, 916 Willoughby Avenue,
Brooklyn 21, N. Y., U. S. A.

Prenumerata metams \$5.00 pagal U.
S. dol. kursą.

Garbės prenumerata metams \$10.00.

Atskiro numerio kaina 50c.

**LITHUANIAN CATHOLIC YOUTH
MAGAZINE**

Published monthly, except July and
August, by the Lithuanian Catholic
Youth Association

"A t e i t i s"

916 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N. Y.
Tel. GLENmore 5-7281

Subscription \$5.00 per year.

Single copy 50c.

Entered as second-class matter at
the post office at Brooklyn, N. Y.
March 31, 1950 under the Act of
March 3, 1897.

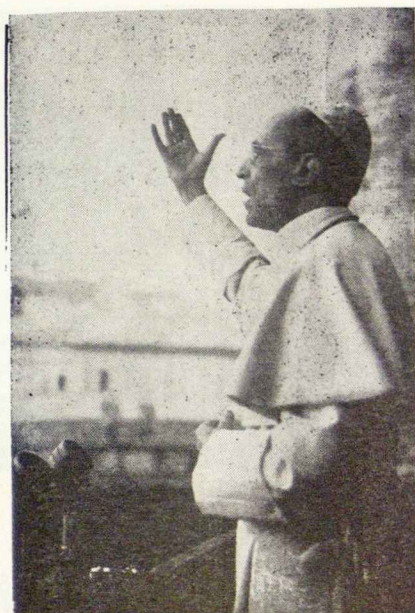
TURINYS

Pijus XII	
Prieš mūsų akis šviečia daug žadantis pavasaris	73
J. Jazminaitis	
Lietuvių velykiniai papročiai	74
Elona Marijošiūtė	
Bėga sau laikas lengva ristele	75
A. Lazdinis	
Jurginės	77
Romualdas Kriaučiūnas	
Visuomeninio veikimo nauda individui	76
Jonas Martynas	
Klajūno naktis kalnuose, Auštant, Elgetos žiema (eilėraščiai)	78
Danguolė Sadūnaitė	
Kūdikystė (eil.)	79
A. P. Bagdonas	
Pavasariui, žiedas (eilėraščiai)	79
Ada Karvelytė—D.	
Ilgesio žiedai (eil.)	79
Alfa Sušinskas	
Šunuodegavimas	80
Pranas Naujokaitis	
Prisikėlimas, ištrauka iš romano "Upeliai negrįžta į kalnus"	81
Aldona Baužinskaitė-Kairienė	
Pavasaris (eil.)	82
Stasys Yla	
Ateitininkų veiklos formos — suirinkimas	84
Vladas Ramojus	
Paskutinė kelionė per Lietuvą herojiškų ir tragiškų dienų šešėlyje	85
O. Ališytė	
Legenda apie vieną vėlę	88
Ateities pavasario koncertas	89
Sportas	
V. G. — Burtai jau mesti	90
Atskleista knyga	
Vytautas J. Bieliauskas — Modernusis žmogus ir Bruno Markaičio "Širdies gelmė"	91
J. Žilvytis	
Vytautas Vardys — daktaras	92
Kultūriniam pasauliui	93
Moksleivių ateitininkų veikla	93
Nikodemas	
Jaunystės keliu	94
Kreivos šypsenos	96
Šachmatai	virš.

Viršelyje — Brooklyno šeštad'eninės Maironio mokyklos šių
metų abiturientai išleistuvių akto metu. Nuotrauka V. Maže-
lio. 81 psl. vinjetė dail. Ados Korsakaitės.

“Pažvelkite, mylimieji sūnūs, kaip viskas atbunda. Atbudimo ženklai matosi ne tik gamtoje, bet ir dvasinėje veikloje bei socialiniame žmonijos gyvenime...”

PRIEŠ MŪSŲ AKIS ŠVIEČIA DAUG ŽADANTIS PAVASARIS

ŠV. TĖVO KALBA ITALIJOS KATALIKŲ AKCIJOS JAUNIMUI

Šiomet Italijoje katalikų jaunimo akcija mini savo 90-tąsias metines. Ta proga šv. Tėvas kovo 19 dieną kalbėjo šv. Petro aikštėje į sukaktuvines iškilmės atvykusiam jaunimui. Katalikų akcijos jaunimo organizacijai Italijoje priklauso 700,000 narių. Iškilmėse dalyvavo 150,000 jaunuolių. Plevėsavo 16 tūkstančių vėliavų pavasario saulėje.

Po ilgų ir garsių jaunimo ovacijų šv. Tėvas prabilo į šimtą tūkstantinę minią: “Ir vėl ši milžiniška aikštė, tarsi ištiesiomis rankomis, apglėbia nesuskaitomą daugybę jaunų žmonių, kurių širdys plaka šventiniu džiaugsmu... Mes jaučiame jūsų širdies plakimą ir jūsų sielos jautrias stygas. Toji širdžių sutartinė, toji gyvenimo vienybė, kuri sujungia mus visus — jus, jaunuosius, ir Kristaus vietininką žemėje, — dar kartą paliudija nesunaikinamą, dinamišką ir nuolat augantį Bažnyčios vieningumą.

Norėtume, kad šioje aikštėje būtų tie, kurie balminasi dėl Bažnyčios likimo. Norėtume, kad ši didingą vaizdą išvystų tie, kuriems vaidenasi Bažnyčios žlugimas arba mistinio Kristaus Kūno agonija. Teateina jie čia ir tepamato! Jaunime, tu matai, ar gali būti kokia nors kalba apie Bažnyčios žlugimą?

Ar galima kalbėti apie mirtį, kai gyvybė trykšta gyvenimas ir veržiasi tokia jaunatviška veikla, kaip jūsų?!”

Toliau šv. Tėvas trumpai peržvelgė nueituosius Italijos katalikų akcijos metus, primindamas, kaip

iš mažo būrelio išaugo didelis sąjūdis. Šį sąjūdį šv. Tėvas palygino su beartėjančiu pavasariu ir kvietė jaunimą pajusti tą pavasarį ir patiems būti pavasariu (savai tautai ir visai žmonijai), kurį Dievas ruošia pasauliui ir Bažnyčiai.

“Taigi galime ir jums tai pritaikyti, — kalbėjo šv. Tėvas, — jog pragyvenote tamsią žiemą ir priartėjote prie šviesios vasaros. Tuo pačiu kviečiame jus gyventi su didžiausiu intensyvumu tą pavasarį, kurį Dievas ruošia pasauliui ir Bažnyčiai.

“Iam hiems transiit” (Giesm. 2, 11) — tamsi žiema jau praėjo. Gal tik nedaugelis net iš jaunimo sugeba įvertinti šiandien tą tamsią naktį, kuri laikė apgaubusi pasaulį; tą šaltį, kuris sukaustė žemę ir nušaldė nesuskaitomus gyvybės daigus.

Tamsioji žiema, kuri savo klaidomis aptemdė protus; žiema, kuri atšaldė tiek širdžių; žiema, kuri savo nedorybių purvu išniekino tiek sielų; žiema, kuri savo neteisybėm sugriovė tiek darbų; žiema, pamatusiem orientaciją žmonėms, suskaldytoms šeimoms, nuniokotoms tautoms ir baisių karų nušaubtam pasauliui.

Mylimas jaunime, — kalbėjo popiežius, — pažvelkite į tą pasaulį, kuris buvo prieš jus; pažvelkite istorijon, į tolimesnę ir artimiausią praeitį, ir pamatysite, jog daugeliu atžvilgių jau išeiname iš tamsios žiemos.

Bet jei už mūs pasiliko tamsi žiema, tai prieš mūs akis šviečia daug žadantis pavasaris ir vaisin-

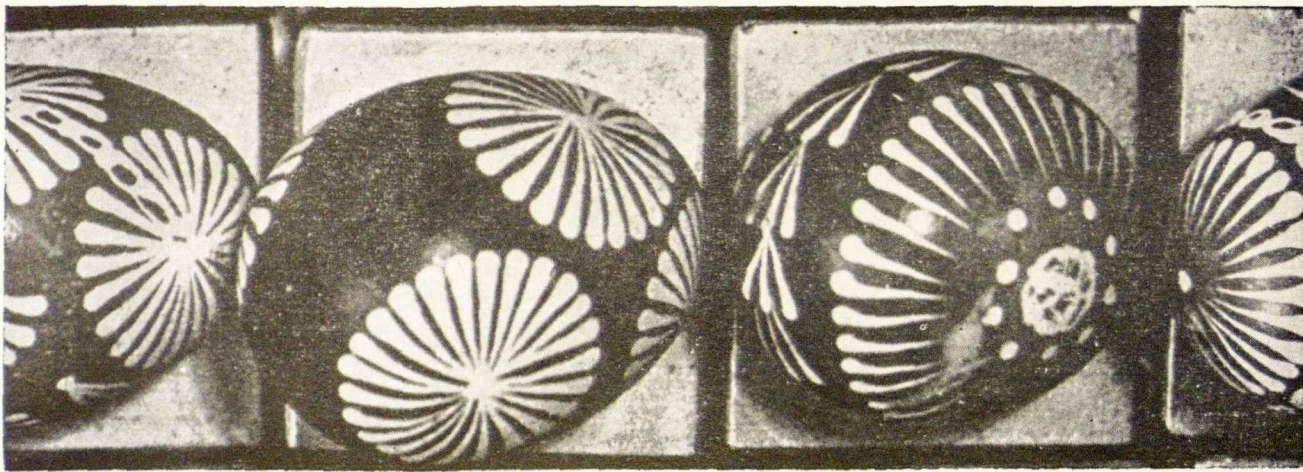
ga vasara: “Prope est iam aestas”, — jau arti yra vasara”, — pagal švento Rašto žodžius.

Jau vien paprastas įsitikinimas Dievo buvimu, o dar labiau tikėjimas, kad Dievas yra mūsų Tėvas, turi suteikti jums pasitikėjimo ir vilties. Dievas, būdamas begaliniai geras, jokių būdu neprileistų pasireikšti blogiui, jei jis negalėtų tą pikta pakreipti į gerą. Visa tai, kas vyksta, vyksta visagalio Dievo aki-vaizdoje, kuris juk yra mūsų mylimiausias Tėvas. O jei, be to, dar atidžiai įsižiūrėsite į gyvenamojo momento aplinkybes, tai jūsų tikrumas dar padidės. Tūkstančiai moderniojo laiko klaidų buvo nuhaustos pačių jų žlugimu. Jūs matėte, kaip išpuikusios didybės stailga pranyko dulkėse, kaip nelauktai žuvo turtai, kaip nedorybių purvas dažnai buvo maišomas su krauju ir ašarom...

Kitos klaidos irgi turės žūtį. Aukštai iškelti kiti sostai turės subyrėti į dulkes. Nepažabotos jų ambicijos turės negarbingai supliukšti. Ir jų griuvimas bus tuo stailgesnis ir didesnis, kuo smarkesnė kova buvo prieš Dievą. Vasara ateis, mylimieji sūnūs, — pabrėžė šv. Tėvas, — ateis su gausia piūtim! Ašarose skęstanti žemė nusišypsos meilės perlais ir kankinių krauju apšlakstytoje žemėje kils nauji krikščionys!

Tačiau, Dievas, kuris leido tamsiąją žiemą ir jau yra parengęs šviesiąją vasarą, mus visus įpareigoja gyventi ir veikti pavasario atbudimo dvasioje.

Pažvelkite, mylimieji sūnūs, kaip

LIETUVIŲ VELYKINIAI PAPROČIAI

J. JAZMINAITIS

Jau nuo senų laikų lietuviuose įvairios šventės, tautinės ar religinės, buvo švenčiamos iškilmingai ir turiningai. Amžių bėgyje susidarė gražių tradicijų, kurios išlikę iki mūsų laikų. Vienos jų jau pradeda nykti, kitos tačiau dar gyvos ir puoselėjamos, kiek sąlygos leidžia, pavergtoje tėvynėje, o taip pat ir išeivijoje. Štai dabar Velykų metas. O Velykos laisvės laikais Lietuvoje buvo švenčiamos su dideliu dvasios pakilimu ir giedria nuotaka. Prieš tai lietuvis giliu įsijautimu išgyvendavo Didžiąją Savaitę, Kristaus kančios atminimą. Su dideliu sopuliu širdyje jis dalyvavo Kristaus kančią ir Jo mirtį menančiose pamaldose, o Velykų rytą didžiū džiaugsmu pasitikdavo Jo prisikėlimą. Mažutės kaimo bažnytėlės Didžiojo Savaitės, rodos, dar labiau susigūždavo, tarsi kartu nešdamos sunkų Kristaus kančios kryžių. Tačiau Velykų rytą jos vėl

nušvisdavo, atgydavo, rodos prisikeldavo naujam gyvenimui. Velykinių papročių yra daug ir įvairių. Vienoki jie Augštaitijoje, kitoki Žemaitijoje, dar kitoki Suvalkijoje ar Dzūkijoje.

Velykoms lietuviai pradėdavo ruoštis iš anksto, jau keletą savaičių prieš jas.

Įvairių formų vazonėliusna sėdavo avižų, kad gražiai sužaliavusios puoštų velykinį stalą, apskritai jų gryčias. Velykos juk tai kartu ir pirmoji pavasario šventė, tad norėjosi, kad kokių nors būdu tai būtų pabrėžta ir pajauta. Jaunieji parsinešę berželių šakas, merkdavo į šiltą vandenį ir, stropiai kasdien jį atnaujinami, stebėdavo kaip vis labiau bręsta ir brinksta jų pumpurai prieš pat Velykas prasiskleisdami gležnais, švelniais ir kvapniais mažais lapeliais. Sulapojusios berželių šakos, kaip vėliau matysime, kai kur Lietuvoje, ypa-

tingai šiaurės vakarų Žemaitijoje, jaunieji jas papuošę, antrą Velykų rytą naudodavo vadinamom „plaktuvėm“.

Didįjį Šeštadienį, kuomet vieni likę namuose baigdavo ruoštis Velykų šventėms, kiti eidavo į bažnyčias dalyvauti gražioje Didžiojo Šeštadienio liturginėse apeigose ir kartu parsinešti pašventintos ugnies ir švęsto velykinio vandens. Ypatingai būdavo įdomu paaugliams, nes juk tai vienintelė diena metuose, kada šventoriuje kūrenama ugnis ir dar ne bet kokiomis, bet ažuolinėmis malkomis. Na ir jų visada būdavo nemažas spiečius.

Didįjį Šeštadienį laisvasis lietuvis anksti baigdavo darbus. Šventiškai pasirėdęs, jis imdavo dažyti, gražinti ir skutinėti margučius. Įdomu pastebėti, kad margučiai Lietuvoje minimi jau 16 amžiaus viduryje. Šis paprotys atrodo bus Lietuvon atėjęs drauge su krikš-

viskas pasaulyje atbunda. Atbudimo ženklai matosi ne tik gamtoje, bet ir dvasinėje veikloje bei socialiniame žmonijos gyvenime... Nauji išradimai lengvina žmogaus fizinį darbą, sudarydami vis palankesnes sąlygas protiniam išsilavinimui ir dvasiniam pakilimui.

Dar niekad žmonės nebuvo taip giliai įsisąmoninę, kad jie yra priklausomi vienas nuo kito, kad juos visus sieja vienybės ryšiai. Tai reiškia, kad žmonija vis labiau bręsta mistinio Kristaus Kūno tikrovei. Reikalas krikščioniškai spręsti visas problemas, kurios pasaulyje ke-

lia nerimą, visiems garbingiems žmonėms darysis kaskart aiškesnis.

Kaip kiekvieną pavasarį, taip ir ši, kuris ateina, netruks vėjų nei audrų. Bažnyčios kentėjimai dar nepasibaigė. Ir kaip tik šiomis mūsų dienomis ji ramiai ir drąsiai, atremia visus įžūlius puolimus, kuriuos priešai bando jai smogti savo piktais kaltinimais.

Tačiau pažvelkite aplinkui, jaunuoliai, iš visų pusių ateina balsai, kurie kalba apie gražius ir šventus užsimojimus, apie naują energiją, kurią pažadino noras reaguoti prieš blogį. Per pasaulį eina atbudimo

binga. Ar norite ją pajusti, ar norite prisidėti, ar norite paskelbti tai visiems! Atbudimas tebūna visos Italijos ir viso pasaulio jaunimo šūkis!

Pažvelk aplink, jaunime, gyvenimo ir žmonijos pavasari! Gyvenk šia mūsų viltimi ir skelbk visiems, kad prasideda žmonijos istorijoje pavasaris! Tėduoda Dievas, kad jis būtų vienas iš gražiausių pavasarių, kuri žmonija buvo kada nors mačiusi. Po žiemos, kuri buvo viena iš ilgiausių ir kieciausią, teatinie pavasaris, kuris vestų į šviesiausią ir turtingiausią vasarą.

čionybė. Tik lietuviai tą paprotį sa-
vaip suprato ir jį pritaikė savo me-
niniams polėkiams. Nenaudodami
cheminių dažų, lietuviai margučius
įvairiomis spalvomis nudažydavo su
alksnių žievėmis, beržų antom ar
svogūnų lukštais. Vėliau pagraži-
davo išskutininėdami.

Mažieji, vyresniųjų pagalba, Di-
džiojo šeštadienio popietę įvairio-
mis gėlytėmis ar blizgučiais gra-
žiai imdavo puošti sulapojusias
jaunų berželių šakas. Kai pavasa-
rio saulė pradėdavo leisti vis il-
gesnius šešėlius, kai naktis savo
skraistėn išupdavo žemę, lietuviai
rinkosi bažnyčiosna ir per naktį,
iki aušros, meldamiesi ir giedoda-
mi giesmes, budėdavo prie Kris-
taus karsto. Gi pasilikusieji na-
muose kartu taip pat prisiminda-
vo Kristaus kančią ir mirtį.

Velykų rytą, vos tik padangėj
pasirodydavo pirmosios rytmečio
žaros, takais ir takeliais, keliais ir
keleliais žmonių būriai skubėdavo
į prisikėlimo apeigas. Horizonte
sušvitus pirmiesiems saulės spin-
duliams, sugausdavo visų bažnyčių
varpai, skelbdami didžiąją naujie-
ną, iinksmą dieną, Kristaus pri-
sikėlimą. Visoje šalyje skambėda-
vo džiaugsmingas Aleliuja ir visų
veidus nuskaidrindavo džiaugsmo
šypsena.

Vykstant prisikėlimo apeigoms
bažnyčiose, namuose pasilikęs šei-
mos galva ar kuris kitas šeimos
narys, švęstu velykiniu vandeniu
šlakstydavo ūkio pastatus, gyvu-
lius, paukščius, prašydamas Dievo
apsaugos nuo įvairių nelaimių ir
kartu visai tvarinijai. Gi Didįjį
šeštadienį atsinešta velykine ugni-
mi būdavo užžiebiamas pagrindi-
nis namų židinys. Tai prašymas
Viešpačiui apsaugoti nuo gaisro
nelaimės.

Grįžtantieji iš prisikėlimo kai
kuriose Lietuvos vietose, ypač Že-
maitijoje, buvo pasitinkami šuvių
salvėmis. Čia per Velykas apskri-
tai būdavo daug šaudoma.

Susėdus prie velykinio stalo, val-
gymas vienur buvo pradėdamas po
truputį išgeriant velykinio vandens,
kitur margučiais, žinoma, pirma su
stalo kaimynais išmėginant jų tvir-
tumą. Gražiai žalumynais papuoš-
tas velykinis stalas, vidinė ramybė
ir nepriklausomas laisvas gyveni-
mas teikė daug džiaugsmo ir geros
nuotaikos.

Popiet prasidėdavo kiaušinių ri-
denimai ir slėpinių jėškojimas. Su-
siedavo jaunimas draugėn ir pra-
mogaudavo. Jaunatviškas juokas ir
lietuviškos dainos skardėdavo
plačiais laukais. Kai kuriose Lie-
tuvos vietose kiaušinių ridenimas
ir slėpinių jėškojimas prasidėda-
vo tik antros dienos popietę, už-

Elona Marijošiūtė

*Bėga sau laikas lengva ristele. Lygiai. Vie-
nodai. Bėga ir bėga. Trumpėja kelias iki Ve-
lykų.*

*Važiuoju. Dairausi. Plentu riedu. Kra-
tausi per bruką. Vis vienodu greičiu. Lengva
ristele. Artėja Velykos. Trumpėja kelias į sto-
tį.*

*Štai! VELYKOS, Velykos, velykos... lykos...
ykos... kos. Pro šalį.*

*Viskas pro šalį. Važiuoju sau ristele. Ly-
giai Vienodai. Dairausi. Praeiviui nusišypsau.
Pamojuoju.*

Sustos jis stotį. Aš ten išlipsiu.

sibaigus vadinamom "plaktuvėm".
Plaktuvės vykdavo antrosios Vely-
kų dienos rytmetį. Vaikai, papuoš-
tomis prasiskleidusių jaunų berže-
lių šakomis, eidavo pas kaimynus,
suduodavo jiems šakele sakydami:
"Velykos, Velykos, Velykos!" Už tai
tekdavo atsilyginti duodant kiau-
šinį. Kitaip sakant išsipirkti. Ki-
tose Lietuvos vietose susidarę la-
launinkų būriai dainuodami dai-
nas lankydavo kaimynus ir rink-
davo kiaušinius.

Taip ir prabėgdavo laisvės lai-

kais visų lauktos Velykų šventės
gražioje, jaukioje ir nuoširdioje
dvasioje. Kiekvienas Lietuvos kraš-
tas turėjo savas tradicijas, papro-
čius, kurie ir šiandien lietuvių ne-
užmiršti. Deja, jie šiandien tenai
negali būti laisvai praktikuojami.
Tačiau lietuvių meilė savo kraštui,
savo tautai, savo tikybai bei pa-
pročiams glūdi jo širdies gilumoje.
Tikėkime, kad ateis diena, kai mū-
sų tėvynėn ir vėl sugrįš gražiosios
laisvės dienos, išauš tautai didin-
gasis Velykų — prisikėlimo rytas.

JURGINĖS

Jurgio vardas dabar ne tiek populiarus lietuvių tarpe, kaip buvo anksčiau. Šv. Jurgis visgi plačiai žinomas. Jis skautų ir kitų jaunimo organizacijų globėjas. Jo šventė — balandžio 23.

Šis 3 amžiaus šventasis riteris yra supintas su gražia legenda, kuri atsirado 13 amžiuje Prancūzijoje. Šv. Jurgis nuo slibino išgelbėjo karalaitę. Toks jis ir vaizduojamas iki mūsų dienų — ant balto žirgo, įjetim ginkluotas, grumiasi su slibinu, o šalia jo stovi karalaitė.

Šv. Jurgis ypač buvo mėgstamas Lietuvoje. Kiek pakėlęs koplytelių su jo statulomis! Kiek ten įdėta liaudies meno! Mėgo lietuviai šventąjį už jo narsumą, už jo kovą su slibinu, kuris simbolizavo ir lietuvių vargą, priespaudą. Kaip jis gynė karalaitę nuo slibino, taip jis turėjo ginti ir vargstantį lietuvių nuo blogio. Taip Žemaičiuose per jo šventę sunešdavo javų, kiaušinių, kuriuos kunigas pašventindavo. Tai buvo prašymas naujam metų derliui ir žemdirbių laukams.

Su šv. Jurgiu prasideda ir pavasaris. Aukštaičiuose išgindavo avelas pirmą kartą ganyklon ir jas apdainuodavo. Žemaičiuose šv. Jurgio diena — buvo nuomininkų kraustymosi diena. Su pavasariu ateina laukų darbai, tad ir keisdavosi nuomininkai ir stodavo naujose vietose į naujus darbus.

A. Lazdinis

IŠ VISUOMENINIO

VEIKIMO

ROMUALDAS KRIAUCIŪNAS

Žmonėms, susibūrusiems kad ir į primityvias bendruomenes, visuomeninis bendravimas yra neišvengiamas. Toks bendravimas yra tiesiog būtinybė, kaip kad vanduo yra būtina žuviai ar sausra dykumai. Be minėto bendravimo žmogus nebūtų pilnai atbaigtas. Nebūtų atbaigtas ta prasme, kad be visuomeninio kontakto jame nepajėgtų išsiskleisti jo prigimti sugebėjimai: jis nebūtų pilnai išvystęs savo dvasines galias.

Mums, kaip krikščionims, laisvai apsisprendusiems tokiais būti. visuomeninis santykiavimas — veikimas nebėra tik vienas iš kasdienybės reiškinių. Tapę krikščionimis, mes pasiėmėme ir visuomeninio veikimo pareigą. Kiekvienas išpa-reigojime ne tik gyventi pagal At-pirkėjo nurodytas gaires, bet kartu užsidėjome ir pareigą tas gaires nešti į visas šalis, t.y., skleisti Dievo žodį ir meilę.

Mums, kaip lietuviams, tokiais gimusiems, lietuviškoji bendruomenė yra mūsų visuomeninio pasireiškimo pirmoji plotmė. Nenormaliose salygos — tremtyje — lietuviškumas nebėra tik formos dalykas, bet palaipsniui lietuviybė ir jos išlaikymas tampa jau turiniu, veikimo tikslu. Žinant savo tautos tragišką padėtį, visuomeninio veikimo reikalas lietuviškuose arimuose išplaukia iš pareigos tėvų žemei.

Ateitininkams, vienu iš savo principu pasiėmusiems visuomeniškumą, to principo vykdymas turi iškilti augsčiau atsitiktinumo ribų. Apsisprendus būti ateitininku, nedvejodami pasisakėme ir už aktyvia visuomeninę veiklą, taip kad naujo apsisprendimo ar rezoliuciju tuo reikalu daryti nebėra prasmės.

Ka nors darydami, mes tą veiksmą motyvuojame. Kuo stipresnis motyvavimas, tuo sutelkiame daugiau pastangų, įdedame daugiau triūso ir darbo tikslo siekime. Visuomeninio veikimo motyvas labai aiškus. Tai pareiga, išplaukianti iš privilegijos būnant kataliku; tai

pareiga, uždėta kenčiančios tėvynės. Ar šita pareigos reikalą nebūtų galima kaip nors susmulkinti, o tai padarius, į tos pareigos atlikimą pažvelgt per asmeninės naudos prizmę? Asmeninė nauda, jei pasirodys kad tokios esama, būtų tikrai užtektinai stiprus akstinas ir visuomenės parazitams išlįsti iš savo slėptuvių ir kibtį darban.

Ivairiomis progomis ir priemonėmis bandoma iškiepyti mūsų sąmoningo pareigingumo reikalingumą visuomeniškumo principui ir iš jo išplaukianti apaštalavimo, pasiaukojimo, atsidavimo būtinumą. Mes, gyvendami savanaudiškoje aplinkoje, nesąmoningai persiėmėme mus supančios minios galvose, na, vertinant mintis ir ivykius. Pragmatizmus kvėpuojančioje minioje ir mes neretai su ja klausiam: kas man iš to? Ką aš gaunu iš visuomeninio veikimo? Be ilgų svarstymų sutiksime, kad gauname labai daug, o duodame tik tai, ko patys nebesutalpiname.

Daug kalbama apie pasiaukojimą, atsidavimą, kas paviršutiniškai tikrai atrodo priešingybė savanaudiškumui, bet giliau įžvelgus į pasiaukojimo motyvus ir savanaudiškumos sąvokos supratimą praplėtus, net ir pasiaukojimą jau būtų galima isprausti į savanaudiškumo sąvokos rėmus. Krikščioniškasis pasiaukojimas motyvuojamas meile Dievui bei asmenine nauda-kompensacija, jei ne šiame, tai būtinai pomirtiniame gyvenime. Tas motyvavimas yra daugiau pasąmoninis, nes mes jau nesitikime greito atpildo ką nors gerą padarę, bet taip pat neužmirštame, kad, visa tai darydami, didiname savo indėlį ten, "kur nei kandys suėda, nei rūdys pasiekia".

Mus ir Bažnyčia moko, kad gera darydami kitiems, tuo pačiu darome gera ir sau. Tad žiūrint į visuomeninį veikimą, nors ir iš idealistinio taško, kaip kad ir pridera, jame įmatome ir plačiau suprasto savanaudiškumo momentą.

NAUDA INDIVIDUI

Matuotinas mūsų visuomeninio triūso naudingumas mums ir kitais matais. To triūso nešama nauda vertintina ir kasdieninio gyvenimo mastu. Praėjusios vasaros stovyklos metu vienas kolega maždaug šitaip apibūdino dabartinę sąjungos padėtį: turime apie penkiasdešimt žmonių, kas sudaro apie 20% sąjungos narių, kurie sąjungai viską duoda, o likusieji 80% tik ima, ir jei toliau taip tęsis, tai davėjai išsiseks. Ta pastaba atskleidžia dalį tiesos, tačiau užmiršta, kad ir davėjai, su mikroskopinėmis išimtimis, duodami taip pat ir gauna. Kartais gauna daugiau, negu iš jų gauna ėmėjai.

Stabtelėkime trumpai ties gavėjais. Neabejotina, kad pasyvieji nariai, dalyvaudami sąjungos judėjime, turi asmenišką naudą. Nevienam gražus organizacijos socialinio bendravimo momentas buvo pagrindinė paskata, atvedusi į sąjungos narių tarpą. Nevienas tik tuo ir tebegrindžia organizacijoje dalyvavimo prasmingumą. Tačiau ilgainiui toks pasyvus narys persima anksčiau nesuvoktomis idėjomis, sutvirtina savo pasaulėžiūrą, samoningumą. Organizacija jam padeda suklasifikuoti įvairias vertybes, duoda atsakymus į daugelį klausimų, bei problemų — žodžiu jis gauna žaliavas asmenybės formavimui, stipriau pajunta idealo siekimo prasmingumą kasdiniųjų įvykių plotmėje. Gauna pasyvus veikėjas ir daugiau, pvz., naujas pažintis, dirvą pirmiesiems meniniams žingsniams ir kt., bet jau ir augščiau išvardintos prekės yra tikrai gundančios išitraukimui į aktyvų visuomeninį veikimą. Pasyvusis ne tik kad gauna, bet kartu ir duoda. Duoda dirvą apaštalavimui, veikimui, klausytoją salėje, kritiką naujoms mintims, balsuotoją rinkimuose, pavarde sąrašuose...

Aktyvus veikėjas paprastai suprantamas kaip davėjas, kaip pasiaukojąs asmuo. Bet taip pat nieks nepaneigs, kad ir jis duodamas gauna. Jis gauna, ko dar negali gauti pasyvus narys. Jau anksčiau buvo minėta, kad, darant gera ki-

Individą kviečia
į visuomeninį veikimą

tiems, gera darome ir sau. Panašiai yra ir visuomeninio veikimo plotmėje. Veikėjas, sueidamas į kontaktą su įvairių pasaulėžiūrų žmonėmis, ne tik plečia savo akiratį, bet taip pat turi progos ką nors naują ir naudingą perkelti ir į savo organizacijos ribas. Panašiose aplinkybėse yra tikrai puiki dirva nuoširdžiai apaštalauti. Čia atsiranda progų daug kartų linkniutą pakantą išleisti pasiganyti nesvetingoje lankoje.

Išskyrus gal astronomus ir dar kokią profesiją, visuomenininkas iš veikimo turi ir profesinės naudos ta prasme, kad jis čia turi galimybių sukurti miniatūrinį savo profesinio pasireiškimo lauką. Būsimieji pedagogai turi galimybių „apšilti“ savo profesijoje, globodami moksleivius; svaiojančiam būti žurnalistu nereiktų kratytis nuo draugovės korespondento pareigų;

sociologijos ar psichologijos studentams probleminių klausimų kėlimas bei jų sprendimas tikrai jų profesiniam pasiruošimui nepakenks; jauniems poetams, rašytojams, aktoriams bei kitokio meno atstovams sąlygos pirmiesiems žingsniams žengti tikrai pavydėtinos. Net ir kažkodėl nuasmenintiems griežtųjų mokslų atstovams netiesioginė visuomeninio veikimo nauda profesiniam pasiruošimui neabejotina. Dirbdami profesinį darbą, turėsim bendrauti su žmonėmis, o visuomeninis veikimas kaip tik atveria duris į žmonių galvosenos supratimą, jų nuotaikas ir lūkesčius. Kada nors būdami vadovaujančiame poste, mes tikrai geriau pažinsime problemas, su kuriomis teks susidurti.

Aktyvus veikėjas turi progų kontaktuoti įtakingus asmenis tiek lietuvių, tiek ir kitataučių tarpe. Pažinčių turėjimas tokiuose sluoksniuose ne tik padės garsinti tautos vardą, bet nevienam padės iškilti savo profesijoje. Visuomeniniu veikimu užsitarnaujamas ir visuomenės pripažinimas. Gal tai ir labai menkas motyvas, bet jis nevieną sulaikė nuo klystkelių, gi ilgainiui ir tas veikimo įprasminimas įgavo rimtesnį pagrindą.

Visuomeniniam veikimui dirvoniui platus. Abejoti to darbo reikalingumu mes negalime. Negalime kaip katalikai ir kaip lietuviai. Motyvai irgi labai aiškūs, tik neretai gal buvome užmiršę to veikimo apčiuopiamą naudą sau. Atskleisti porą asmeninės naudos momentų, išplaukiančių iš visuomeninės veiklos, ir buvo šių eilučių tikslas. Jei mes jaučiamės iš organizacijos daugiau gavę, negu davę, tai jauskime pareigą tą skirtumą kuo greičiau pašalinti, o tai darydami, taip pat krausime lobius ir sau.

“Kad vergiškas priėmimas svetimos kultūros yra ne tikra kultūra, rodos, įrodymų nereikalauja. Lenkų, rusų ir vokiečių kultūros aukštos ir geros jiems, bet mums, lietuviams, netinka. Mes privalome savąją kultūrą patys sukurti, imdami iš kaimynų tik kas mums tinkamiausia, savotiškai priderinant”.

Iš A. Jakšto dienoraščio, 1916 m. sausio 17 d.

KLAJŪNO NAKTIS KALNUOSE

Jonas Martynas

SĖDĖDAMAS kalno viršūnėj,
Stebėjau žvaigždes.
Šaltasis vėjas tamsą spardė
Man į akis
Ir nešė niūraus pušyno dainą
Žemyn į miegančią žmonią.

Staiga kažkas praslinko.
Ar šmėkla, ar tik garsas — nežinau:
Nepalietė manęs:
Tik pajutau
Žvaigždynu nebesusimąstęs;
Ir tai jau buvo
Per vėlu.

Gal tai Mirtis į atskirus kapus
Pasaulį nulydėjo —
Tik manęs vieno neėmė:
Tarp amžinų kalnų klajot paliko?
Ar gal tik saulės suviliota žemė
Apsvaigus sukosi ir vėl sugrįš?

Ūmai girdėjau,
Kai kažkokiam kaime
Gaidžiai giedojo.
Akį mečiau tuoj pat į žemę,
Bet paskendau tamsoj;
Naktį tesutikau.

Ar ten tik Laikas nepraėjo?
(Klausiau toliau.)
Gal žmonės jau rytojaus susilaukė,
Ir vienas aš likau sena naktim gērėtis?
Nesupratau
Ir užmigau . . .

Kai vėl atsibudau,
Žvaigždžių nebuvo danguje.
Bet į gilias šviesas
Į skaisčią saulę
Susiliejusias radau.

Vėjo pušyne
Nebejutau;
Pušyno dainą skelbė linksmai
Gamtos gyvi balsai.
Tolimam kaime girdėjos gyvuliai.

Aš atsikėliau
Ir žengiau nuo kalno.

A U Š T A N T

KELKIS, kelkis, broli mielas!
Jau artėja iš rytų
Per miškus ir tylias pievas
Saulė:
Skaisti, džiugi, miela draugė.

Jau artėja, vėl artėja
Skaisti saulė,
Mūsų draugė.
Neskubės.
Nenubėgs.
Pasiliks.

Džiaukis, džiaukis, sveikink priešą!
Vėl atėjo su šviesa
Atgaivinti visą srietą
Saulė:
Meili, graži, gyva žvaigždė.

Jau atėjo, vėl atėjo
Gyva saulė,
Visų draugė.
Nenubėk.
Paviešėk.
Pasilik . . . pasilik . . .

ELGETOS ŽIEMA

PIRMASIS sniegas dar nebuvo kritęs,
Bet debesys pilni padange ritos . . .

Žiemos šventoj tamsoj
Bevardis elgeta namų jieškojo.
Nakvynės didmiesty negavo;
Kaime prieglaudos nerado.

Barzdotas senis — be rūpesčių, tylus.
Jo metų sužalotos rankos kreivos ir raukšlėtos.
Visur klajojęs, žemę apkeliavęs:
Skrajojantis olandietis žydu amžinuoju virtęs.

Žemė dreba, kur jis žengia,
Be turto, be meilės — amžinasis skurdžius.
Senis beldžias, lovos prašo, kšnio meldžia.
Negavęs nieko vėl į naktį slenka.

Elgeta eina tikslo palaužtas:
Tamsos nebijo, šviesos nelaukia.
Plutą duonos gavęs, be šypsenos džiaugias.
Klajojimą tesia alkį užbaigęs.

Nors debesys pilni padangėj ritos,
Pirmasis sniegas dar nebuvo kritęs.

Danguolė Sadūnaitė

K Ū D I K Y S T Ė

PO TĖVELIO stogu
Balandžiai burkavo,
Šilko vėduoklėlėms
Vygelę migdė.

Pūtė, lenkė
Daigelius vėjelis —
Vėsa upelio
Veidelį glostė.

Po mamunės langu
Lelija kvepėjo —
Sapną kristalų nubėrus
Pilnatį minėjo.

Man
Mamunės rankos
Už leliją kvapesnės;

Brolelio žvilgsnis
Už vėjelį švelnesnis;

Tėvelio balsas
Už balandį meilesnis.

A. P. Bagdonas

P A V A S A R I U I

PAVASARIO žirgai sustojo jau už durų.
Baltais konvalijų žiedais pasipuošė kariatės.
Išeikite visi jų pasitikt veidais saulėtais;
Dangus akim žydriosiom pro langus žiūri.

O jūs, vaikai, basi pakrykštaukit palangėj,
Te jūsų juokas būna dovana žaliam pavasario
[dievaičiui.

Supykęs žvarbus vėjas pasislėpė pašlaitėj,
Į tolimą alksnyno tankmę susirangęs,
Išgirdęs belsmą pavasario žirgų kanopų
Saulės nužertam kieme.

Ž I E D A S

BALTOS lelijos žiedas nuostabiai pražydo
Ir savo žalsvom lūpom glamonėja vėją.
O ne, tai ne lelijos žiedas
Šviečia naktų juodojoje,
Tai tik mana svajonė,
Slaptoji širdies gelmėj užgimus,
Prašneko į mane dangaus kalba.
Suvirpo lūpos prisilietę žiedo,
Šaukiu širdim maldos ekstazėj
Į juodą naktį: — Žvaigždės,
Savo sparnus ištieskit baltojo sidabro
Ir nusileiskit žemėn žiedui nusilenkti,
Nes jo baltasis grožis
Skaistesnis už žvaigždės,
Ir už sidabrą, ir už akis
Tyras jaunos mergaitės.

Nutilo vėjas. Sumirgo tyliai žvaigždės,
O mano baltas žiedas
Nebyliom akim žiūrėjo į mane . . .
Ilgesys . . .

Ada Karvelytė—D.

ILGESIO ŽIEDAI

RŪTOS, mētos, žirniukėliai,
Su jumis širdis mana . . .
Nors sapne kas pasakytų,
Ar kvepėsit man kada . . .

Ar ilsėsiuos vėl daržely
Po senos obels šaka?
Ar pralėkdami paukšteliai
Dar čiulbės man, kaiy tada — — —

O kada, kada, Dievuliau,
Vėl sugrįšiu atgalios? . . .
O kada ten vėl klausysiuos
Mylimų žiedų dainos?

ŠUNUODEGAVIMAS

ALFA SUŠINSKAS

Kazio Kurkulio nemėgsta bendradarbiai. Nors jis ir stengiasi jiems šypsotis, tačiau jų širdies jis visvien nepatraukia. Ir kaipgi jie mėgs Kazį, jei jis, lyg iš kailio nardamas, įstaigos viršininkui pataikauja kuo tik įmanydamas.

Kazys Kurkulis stengiasi vis iš kitų išsiskirti ir atskirai vienas viršininkui pasigerinti, kuo nors pasirodyti, prasikišti. Jei kuria nors proga bendradarbiai visi kartu sveikina viršininką per savo atstovą, Kazys dar ir vienas prisitaiko išreikšti savo linkėjimus. Jis vis užbėga kitiems už akių, kaip yla iš maišo išlįsdamas. Pagaliau Kazys yra ir ilgaliežuvis gandanėšys: buvo ar nebuvo taip, o jis, žiūrėk, jau ir pranešęs viršininkui, kad buvo; ir ne vien kad buvo, bet ir kaip buvo — vis dar pagražindamas, išpūsdamas.

Bendradarbiai ne be pagrindo vengia Kurkulio ir vadina jį šunuodegiu ir net šnipeliu...

Pasijokime kad ir šią ponitę. Jos visas elgesys yra vien pataikavimo nudažytas. Pažįstamiems ir kaimynams ji liežuvėliu temala, kas jiems patinka, kas jų ydas ar garbę paglosto. Jei kaimynų vaikas pakliuvo policijai į rankas už

chuliganizmą — jos žodžiais, policija kalta, ne vaikas.

— Jūsų Petras — tikras angelas! Jis visai nekaltas! Juk taip gražiai jūs jį auklėjate. Ką čia — grynas prasimanymas! Kas nors kitas, tik ne jis tai padarė. Policija apsiriko, ne tą sučiupo...

Savo pataikūniškais poelgiais ji yra plačiai žinoma pažįstamuose.

Pataikavimas nėra taip jau reta žmogaus yda. Kilnaus charakterio ir garbingi žmonės šlykštisi pataikavimu, bet nemaža yra ir tokių, kuriems pataikavimas yra lyg antroji prigimtis — jie yra su juo suaugę, ir jis yra jų elgesio charakteristika. Ypač kuo nors įkliuvusieji, pagautieji nusikalstant, kuo nors įtariamieji ar šiaip negrynos sąžinės žmonės mėgsta dangstyti pataikavimu, kaip priemone nukreipti nuo savęs kitų žmonių dėmesį. Šitokie lankstosi kitiems, pataikavimo dūmus jiems į akis pūdami.

Banko kasininkas visų su juo susiduriančiųjų yra giriama kaip paslaugus, mandagus ir sąžiningas žmogus. Kiekvieną interesantą prie savo langelio jis sutinka geru žodžiu, dideliu šypsniu ir greitai patarnavimu.

Vieną nelaimingą dieną į banką atvyksta revizija ir pradeda raustis po knygas, jokių smulkmenų iš akių neišleisdama.

Banko revizija savo darbą baigia ir išvažiuoja, o mūsų kasininkas — į kalėjimą nuvažiuoja: per metų eilę jis buvo išeikvojęs 25,000 dolerių banko pinigų...

Pabrėžiamu pataikavimu bendradarbiams ir interesantams kasininkas dengė savo nusikalstamą elgesį — banko pinigėlių kišimą savo kišenėn.

Pataikavimas yra ypač dažnas reiškinys tarp žmonių, varge, nelaimėje ar beteisiškoj būklėj atsidūrusių: pataikavimu jie bando skinti sau kelią į laimingesnį rytą...

Pataikavimo pasitaiko ir mokykloj, ir šeimoj, ir kituose gyvenimo sluogsnuose. Gi įvairūs valdiniai gyvena nuolat gundančiose sąlygose išiteikti ir visai meilintis savo vyresniesiems.

Pagaliau, kurgi jo nėra?..

Pataikavimas arba, žmonių kalba sakant, šunuodegavimas yra nusilenkimas ir nusizeminimas kito žmogaus savimylai, siekiant kurios nors malonės ar naudos.

O žmogaus savimyla yra linkusi sulaukti pataikavimo iš kitų. Ji yra juo paglostoma, ir savimylas žmogus tada pasijaučia pakeltas į garbės būseną, tegu ir netikrą ir apgauli. Juk pataikūnas užkelia pataikaujamąjį ant sosto, kuriame pataikaujamąjo savimyla norėtų sėdėti!..

Gana dažnai pasitaiko žmonių, kurie godžiai laukia pataikavimų. Jie jaučiasi žymūs ir didingi, kai pataikavimai juos apsvaigina. Ypač vadovaujantieji, valdantieji, vadiniai reikšmingieji ir galingieji mėgsta pataikaujami ir nepakenčia vertinamosios ir kritikuojamosios teisybės. Tačiau jie nesupranta, kad gėrėtis, džiaugtis ir gyventi gaunamais pataikavimais yra ne tik pigus ir tuščias pasididžiavimas, bet ir didelis savęs nužeminimas ir nuvertinimas. Pataikavimų bejėšką ir jais besidžiaugiąs yra dvasinės miglos apgaubtas ir gyvena nerealiame pasakų pasaulyje.

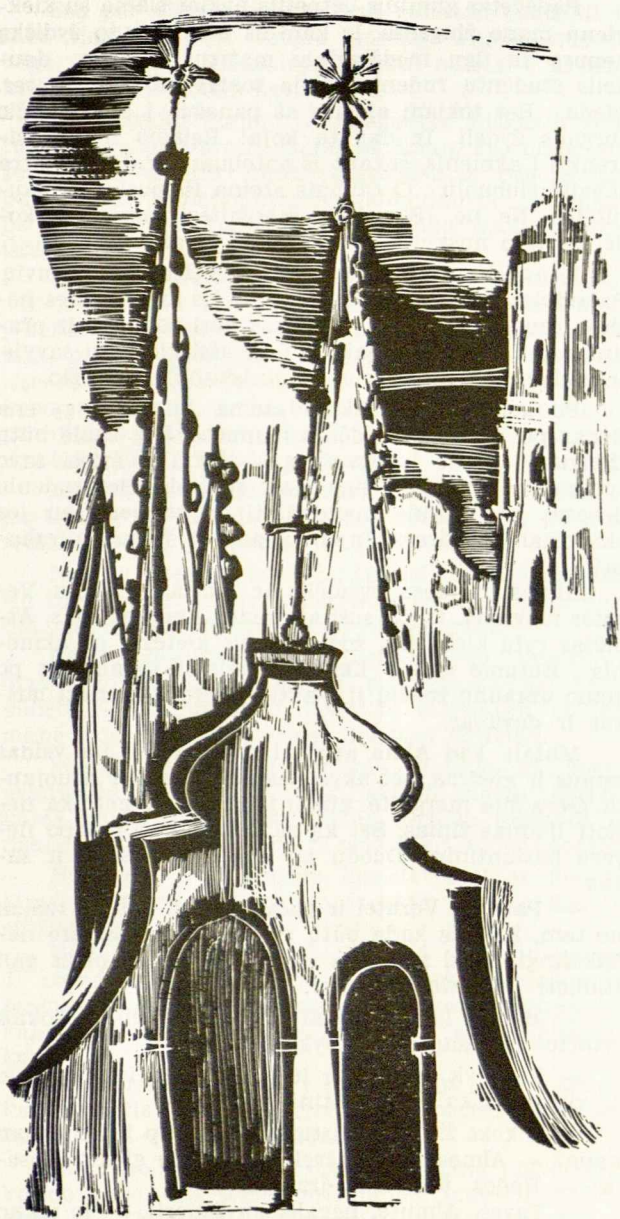
Pataikavimas nereikia mandagumo, nuoširdumo ir meilumo, nes jis kyla iš apgaulios širdies ir tėra suktą veidmainystę ir dvasinės žmogaus menkybės priedanga.

Kilnus ir garbingas žmogus nesi-
verčia pataikavimais, kad žmonėms įtikytų ir ką nors iš jų laimėtų: jo kilnumas yra jo kelias į žmonių širdį.

Pataikūnas (tikrai lietuviškai: šunuodegis) yra menko charakterio žmogus, o pataikavimas — gėdingas savęs nuvertinimas.

Kęstučio mirtis. Dail. V. K. Jonyno medžio raižinys.

PRISIKĖLIMAS

Ištrauka iš romano UPELIAI NEGRĮŽTA Į KALNUS

PRANAS NAUJOKAITIS

VERUTĖ SU FELIKSU dirba toje pat įstaigoje. Kartais vakarais matau Feliksą universiteto koridoriuose — yra pradėjęs studijuoti. Su Verute kas dieną susitinkame pietaudami valgykloje.

Gražioji vasara jau yra nuplaukusi Kauno slėniais. Meilės pasaka su pievų žydėjimu nuskendo prabėgusio laiko tolumose ir niekados nepasikartos. Rudenio sutemos su darbų vežimais uždengė buvusį džiaugsmą.

Vakarų praleidžiu paskaitose ir bibliotekoje. Tik sekmadieniais turiu kiek daugiau laiko pabūti su Verute. Išeinam pasivaikščioti, bet dažniausiai tas laisvas valandas praleidžiame kine ar teatre. Verutė skun-

džiasi, kad jai vakarais esą labai nuobodu. Bet ką aš galėčiau padaryti? Kalbinu studijuoti, bet ji tik juokiasi ir atsikerta, kad jau gana smegenis pridžiavinusi, kol pabaigusi gimnaziją, o dabar norinti pailsėti ir gyvenimu pasidžiaugti — juk tik vieną kartą gyvenam!

Jaučiu: mūsų santykiuose renkasi kartumo. Vis daugiau ir daugiau... Matau kai kada Čilingį atlydint iki valgyklos durų ir nueinantį. Šitas sekiojimas man nepatinka.

— Jei atlydi, tai tegul ir užaina. Kartu pavalgysim, — sakau kartą neiškentęs Verutei.

— Feliksas tavęs privengia. Sako: dar susipyksim susitikdami, — paaiškina Verutė.

— Ir ko mums pyktis? Jei jis tik draugas, kaip tu nuolatos tvirtini? Pasikalbėtume ir ta įtampa atsileistų dėl nuolatinio sekiojimo... Ar ne taip, Verute? Atsivesk jį rytoj...

— Nežinau... Kažin ar eis? — Verutės veide susimąstymas.

Matau, kad ji neatvira. Valgo nuleidusi akis. Abu du ilgai tylime.

Po pietų tuojau bėgdavau į paskaitas, o Verutė važiuodavo autobusu namo. Tik šiandien aš niekur neskubu ir pasisiūlau pasivaikščioti. Ji nustemba ir klausia:

— Ar šiandien neturi paskaitų?

— Vakare turėsiu, bet dabar — ne: profesorius serga.

Verutė mano pasiūlymu visai nesidžiaugia. Eina me tylėdami. Paskui staiga sustoja ir taria:

— Šiandien negaliu. Neturiu laiko. — Verutės balsas kietas ir šiurkštus.

— O kokius taip svarbius darbus, Verute, esi numaciūsi? — ištiesiu ir aš šaltus žodžius. Verutės laikysena man nepatinka, ir aš tik sulaikau besiveržiantį pyktį.

— Susitariau su drauge eiti į krautuvę. Ji manęs laukia.

— Gerai. Reikėjo iš karto sakyti. Puiku. Palydėsiu iki ten, kur tavęs draugė laukia, — kalbu gyvai, bet mano žodžiuose skamba ironija — nujaučiu, kuri draugė ten...

— Nelydėk. Esu pavargusi — važiuosiu autobusu, — sausai pasako Verutė ir nosisuka, kad nesusitiktų mūsų akys.

Bet mano kantrybės saikas jau pilnas, ir pykčio kardą traukiu iš makštų, kad iš karto perkirsčiau paslapčių mazgą:

— Ne draugė, o Feliksas Čilingis tavęs laukia šiandien... Mačiau, buvo tave atlydėjęs iki valgyklos durų ir pasižiūrėjęs į laikrodį nuėjo.

— Ir geros tavo akys! — narsiai atsikerta Verutė. — O kad ir Feliksas? Tai kas?.. Ar tu man pradėsi drausti susitikti su žmonėmis?

— Uždrausti negaliu. Ir nedraudžiu... Jei mano draugystė tau nusibodo, draugauk, su kuo tik nori... Tik man nesmagu, kad apgaudinėjai... — noriu pasakyti tuos žodžius ramiai, bet mano balsas virpa, žodžiai nulūžta...

O Verutė visai ramiai žiūri į mano susijaudinimą. Lyg ne jai būtų sakomi tie žodžiai.

— Daugiau neapgaudinėsiu, — prakalba visai ramiai. — Sakau atvirai, kad man įgriso tas tavo amžinas laiko neturėjimas. Vis paskaitos, bibliotekos, seminarai... Nenori manęs suprasti... Jaunystė juk ne amžina... Aš noriu gyventi ir džiaugtis, o nepelyti ir džiūti iš ilgesio ir nuobodulio... O kodėl Feliksas? Ir studijuoja — ir laiko atranda...

— Tai rinkis savo Feliksą! Skubėk, kad nepavėluotum. Kad nenumirtų iš ilgesio! — staiga prasiveržia mano pikti žodžiai.

Aldona Baužinskaitė-Kairienė

PAVASARIS

*RYTOJAUS duona kvepia rugio želmenų,
Gležni daigelių liemens saulės siekia,
Ir kulversti vaikai, netilpdami savy,
Sutikę gervių pulką moja, rėkia...*

*Bitelės, vyšnių žydinčių sode apspitę,
Nuo žiedo prie žiedelio derlių neša.
O pabaly, varliūkščių duburį užtikęs,
Didingai braidžiodamas gandas lesa.*

*Ir kiekviena akimirka vis kelia naują diegą,
Ir naują žiedą skleidžia saulės spindulys.
O naktimis, kai, rodos, viskas miega,
Gležnais lapeliais skraido ilgesys.*

Verutė nusijuokia garsiai. Lyg demonas kvatotųsi pagavęs jos balsą rudens vėjyje. Apsisuka ji ir nu-eina. Stoviu gatvėje palinkusiais pečiais, nepakeliamos naštos užgultas, ir matau, kaip Verutė įlipa į autobusą ir nuvažiuoja.

Paskui nuslenku ir aš gatvę. Į priešingą pusę. Netikėtai pamatau save Laisvės Alėjos krautuvės lan-go veidrodyje. Ar iš tikrųjų tai aš?

Padėvėtas guminis lietpaltis nykiai šlama su kiekvienu mano žingsniu. Ir kam aš užsidėjęs tą žydišką kepurę su ilgu medžiaginiu matiku? Žinoma, daugelis studentų rudens nešioja tokias miltelio kepures. Mada... Bet tokiam apdare aš panašus į senamiesčio turgaus žydėlį. Ir dar ta koja! Reikėjo man atsi-trenkti į akmenis, šokant iš autobuso? Ir dabar antra savaitė šlubuoju... O Čilingis ateina išsipustęs ir nau-jutėlis... Ne, ne... Skurdeivų mergaitės nemyli... Ir ko-dėl aš taip nuskurdau su rudens vėjais?..

Į savo kambarį senamiestyje grįžtu iš laidotuvių. Palaidojau laimę taip netikėtai, ir jos kapo dulkes ne-šioja raudodami vėjai... Viktoras nori paguosti ir pra-linksminti savo sąmojais, bet aš užsisklendžiu savyje, ir niekas neišgirs iš manęs nusiskundimo žodžio.

Po kelių dienų vakare ateina Alma. Ji gyvena dabar pas Verutę jos dėdės namuose. Lyg saulė būtų įžengusi į mano kambariuką — tokia ji šviesi savo šypseną ir švelniais, linksmais žodžiais. Bet rudens debesys yra užgulę mano širdį, ir aš nematau jos skleidžiamos šviesos. Ir ko ji lankosi ši tamsų vaka-rą?

Almos rankose ryšulėlis ir laiškas. Pažįstu Ve-rutės rašyseną. O gal susitaikymas? Atsiprašymas. At-plėšęs ryšulį kiekvieną žodį. Bet jie kietesni už akme-nis... Būtume galėję likti draugais ir toliau, bet po mano užgaulių žodžių ji esanti priversta gražinti laišk-us ir dovanas...

Matau, kad Alma atidžiai stebi mane. Jos veidas ramus ir giedras, bet akyse susirūpinimas ir užuojau-ta. Gera šita mergaitė. Žinau ją. Jai visai netinka ne-šioti liūdnas žinias. Bet ką aš kaltas, kad ji tapo ne-geru pasiuntiniu? Duodu jai laišką su ryšuliu ir sa-kau:

— Parnešk Verutei ir pasakyk, kad laiškus rašiau ne tam, kad jie kada būtų gražinti. Jei pasidarė ne-reikalingi, tegul sudegina ar išmeta. O dovanėles gali atiduoti labdarių draugijai.

— Bet ji liepė būtinai pas tave palikti. Tokios esančios mandagumo taisyklės.

— Pasakyk, kad tave jėga išmečiau iš kambario su visais laiškais ir siuntinėliais!

— Ir koks žiaurus, Justinai! Argi taip ir išmestum mane? — Almos žodžiai švelnūs, o veide giedri šypse-na: — Rodos, tebesame draugai?

— Tave, Almute, negalėčiau išmesti, — ir mano žodžiai sušvelnėja, — tik kodėl tu ateini, kai pas mane audra? Jei būtų pavasaris...

— Tai gal palauksim pavasario? Kartais jis atei-na netikėtai...

— Gal... Bet dabar aš turiu pabūti vienas savo skausme... Beržas vėtroje... Tu supranti, Almute... Ži-nai, kaip aš mylėjau... Ir tebemyliu...

— Žinau... Tai palydėk mane iki autobuso. Va-kare čia taip baisu tose senamiesčio gatvelėse.

— Žinoma, palydėsiu. Gal iki namų?

— Ne, nereikia. Ten jau netoli. Pažįstamos vietos. Nebaisu...

Įsikimba Alma gatvėje man už parankės. Tokia švelnutė jos ranka. Jaučiu jos eisenos lengvumą... Bet kalbame tik apie vakaro tamsą ir orą.

Jaučiu jos ranką savojoje, iki ateina laukiamas autobusas.

— Susitiksime universitete, Justinai, — sako ji lipdama į autobusą, — o Verutei pasakysiu, kaip lie-pei...

Pasakiau Almai, kad audra... Ji praeina, o mano skausmas nepraeinantis. Žiema nusileido į mano gy-venimą, ir aš mirštu pamažu šaldamas, stingdamas į ledą. Naktis sustojo ties širdimi, ir tamsa yra užsto-jusi proto šviesą. Neturiu valios ir jėgos išsiveržti į šviesą, į tekančius giedros vandenius...

Esu per giliai sužeistas, kad galėčiau pasikelti iš savo vienišumo. Aš vengiu žmonių. Tiesiog nuo jų bėgu. Tegul sau linksminasi! Tegul buriasi į susirinkimus. O kam man jie?

Lyg beprotis klajoju po snieguotus miškus ir šlaitus. Bet nesu beprotis. Gera! aš žinau, kas mane sužeidė ir iš kur turi ateiti išsigelbėjimas. Bet jis turi pats ateiti. Nejieškomas, nemaldaujamas... Palinkau po skausmo sunkumu, bet nepalinko mano ižeistas išdidumas.

Užšalusių Nemunu, kur eglisakėmis nusmaigstytas kelias, kad koks paklydęs keleivis nenugarmėtų į sūkurius ir pro ledą prasimušančius gelmių šaltinius, nueinu keliolika kilometrų ir grįžtu namo visai išsekusiomis jėgomis. O kad mano gyvenimo kelyje kokia rūpestinga ranka būtų eglisakėmis nusmaigiusi pavojingas properšas! Esu įkritęs į kiaurymę, ir šalta srovė traukia į tamsias gelmes.

Tarnybos valandos pasidarė sunkesnės už šviną, o paskaitose girdžiu daug tuščių žodžių. Kam jie man reikalingi, kai gyvenimas baigia numirti?

Nueinu į teatrą, bet tik į tragedijas. Kinuose žiūriu tik sentimentalius melodraminius filmus. Tie nuodai man saldūs. Neturiu valios jų neragauti.

Skęstu pesimistinėje Schopenhauerio filosofijoje. Maištauju su Bairono Kainu, vis klausdamas: kam? kodėl? Nors ir nežinau, prieš ką maištauju. O kam mane taip sužeidė? Žmonės, kuriuos mylėjau...

Moku atmintinai Pesimizmo Himnus. Tai mano evangelija. Garbinu juodąją naktį ir jaučiu nepakečiamą vargo našta. Esu šešėlis, kuriam nespindi nė nakties žvaigždės. Numirė ir netariami maldos žodžiai.

Hamletas bent mokėjo klausti: būti ar nebūti? O aš nebeturiu pasirinkimo ir noro jį ieškoti. Esu tik šešėlis, slenkąs į nebūtį.

Kad bent bučiau senis Faustas sielvarto celėje! Jį pažadins Velykų varpai. O aš tebesu užsklendęs langus ir duris palaimingajam laiko tekėjimui. Ir kas mane bepagydytų, jei kančioje yra suledėjęs laikas?

O vis dėl to iš kalnų į suledėjusius laukus atslenka pavasaris. Man tik atrodė, kad sušalęs yra mano laikas. Juk slenka ir ledynai.

Alma ne kartą buvo susitikusi mane universiteto koridoriuose. Vis tokia susirūpinusi manimi ir šviesiakalbė. Tik aš vis lyg amžiais sukietyje ledynai... Studijuoja ji ekonomiką, o pas humanitarus ateina kalbų mokyti.

— Gana jau sirgti, Justinai, — sako ji nutvėrusi už rankos ir šypsosi giedromis akimis. — Žiūrėk, ateina pavasaris. Išvesiu tave į žmones. Einam su manimi.

— Aš vis dar noriu pabūti vienas, tu mano geroji pavasario mergaitė... — mano žodžiai jau minkšti ir truputis šypsenos lūpose.

— Atsiskyrėlių žmonės nemylė, Justinai... O tau juk reikia meilės... Ji tave sužeidė... Ji tave išgydyti turėtų... — ir jos atvirų mėlynų akių gelmėse netikėtai pamatau augstą pavasario dangų.

Po kelių dienų nueiname su Alma į Hoffmano pasakas. Paskui žiūrime filmo, atskleidžiančio gyvenimą giedroje šveicarijos gamtoje. Išveda mane Alma ir į kalnus, ir pamatau, kad Nemunu jau plaukia ledai. Iš pietų pučia drungni vėjai, ir šitose platybėse išgirstu šaukiantį vidaus balsą — gyventi.

Stovime su Alma Linksmadvario kalne ir girdime, kaip gaudžia Kauno bažnyčių varpai. Verbų sekmadienis. Didžiošios savaitės pradžia.

Staiga pagriebiu abi Almos rankas, priglaudžiu ją prie savęs, ir tokia šilumos banga užlieja krūtinę, kad nesulaikoma imu bučiuoti mergaitės veidą... Daug daug kartų...

— Gyvenimas grįžta, Almute... Ačiū tau, mano pavasario mergaitė...

— Sakiau, kad tu pagysi, Justinai, — jos akyse tikras džiaugsmas.

— Tai tik pavasario pradžia, Alma. Padėk man ištirpinti visus ledus.

— Mielai, Justinai. Tam ir išviliojau tave iš vienumos.

— Nevažiuok per Velykas pas mamą. Padėk, Almute, man lankyti Kauno bažnyčias šios savaitės pabaigoje.

— Kad pažadėjau mamai parvažiuoti... — susimąsto Alma.

— Be tavęs, nebūtų pilnas Velykų varpų skambėjimas. Išvedei į pavasario laukus, tai vesk į pilną prisikėlimą.

— Žinai, kad aš nelabai religinga, bet jei tau patinka — pabūsiu palydovė. O pas mamą važiuosiu po prisikėlimo. Parašysiu, kad pavėluosiu.

Didžiojo šeštadienio naktį apeiname visas bažnyčias. Ir kiek daug religinės šviesos ir palaimos senajame mūsų Kaune! Šventa budėjimo naktis! Alma nuolanki mano palydovė. Prisikėlimo triumfą pasitinkame Žaliakalnio laikinojo Prisikėlimo bažnytėlėje — tokioj permatomoj ir šviesioj tekančios saulės spinduliuose.

Velykų popietę palydžiu Almą į geležinkelio stotį. Lauksiu jos grįžtančios po Velykų atostogų.

Nežinau, ar Faustas buvo laimingesnis, pajutęs grįžtančią jaunystę. Stebuklas yra įvykęs. Skausmo likučiai plaukia Nemunu, tirpsta ledai šiltų vandenų bangavime. Tokio augšto ir šviesaus dangaus niekada ties Kaunu dar nesu matęs.

Esu pakilęs iš sunkios ligos ir džiaugiuosi visa širdimi. Pirmieji griaustiniai nudunda Kauno slėniais, ir pavasaris yra prisikėlęs naujam žydėjimui.

Ir šito džiaugsmo išsiskleidime gaunu laišką. Adresas — Verutės ranka rašytas. Pavartau, apžiūriu iš visų pusių. Rausvas vokas. Bet nesiskubinu jo atplėsti. Viktoras stebisi mano ramumu ir juokiasi, kad pagaliau jau į tikrus vyrus užaugau.

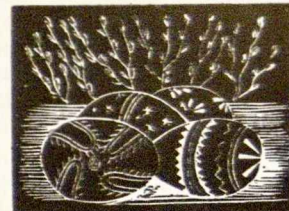
— Laukiau jo daugiau kaip pusę metų, — sakau visai ramiai, — o dabar jis gali manęs palaukti.

Ir neatplėštą laišką padedu į knygų lentyną tarp kitų laiškų.

Šeštadienį prieš Atvelykį Viktoras pasikviečia mergaičių ir suruošia šokių prie patefono muzikos. Jų žaisminga nuotaika pagauna mane, ir aš pats stebiuosi, kaip galiu būti toks linksmas draugijos žmogus.

Sekmadienį vėl tas pats būrys išeinam į kalnus, ir mums smagu žiūrėti, kaip plaukia pakilę Nemuno vandenys.

Nusibodo būti vienam, ir esu pasiilgęs žmonių. Kad tik Almą greičiau sutikčiau. Jieškau jos universiteto koridoriuose. Užtruko kelias dienas pas mamą... Bet sugrįš... Mano pavasario mergaitė...

ATEITININKŲ VEIKLOS FORMOS

Šis straipsnis yra paimtas iš kun. Stasio Ylos baigiamo ruošti ATEITININKŲ VADOVO.

SUSIRINKIMAS

Tikslas * Padala * Paruošimas * Pravedimas

Susirinkimas būna geras, kai atitinka savo tikslą ir rūšį, gerai esti parengtas ir atitinkamai pravedtas.

1. TIKSLAS

Susirinkimo tikslas yra bendromis jėgomis lavintis ir save ugdyti. Tačiau kiekvienas susirinkimas turi tam tikrą savo techniką arba savo priemones. Tikslas ir priemonės, aišku, labai glaudžiai susiję. Pirmiausia išmokstama apvaldyti techniką ir ją tinkamai pritaikyti; mokomasi praktiškai, dalyvaujant susirinkimuose ir juos vedant. Tačiau besimokant technikos, negalima išleisti iš akių paties tikslo.

Susirinkimų tikslai gali būti įvairūs. Pagal tai įvairios yra susirinkimų formos. Negali būti vieno susirinkimų tipo. Tai būtų šablonas, užmušęs šios priemonės galimą ir būtiną įvairumą. Ar ne dėl to susirinkimai pasidaro neįvairūs, neįdomūs, nuobodūs?

Bendrasis susirinkimų tikslas — visiems kartu lavintis ir save ugdyti. Specialūs tikslai yra kelerio-
pi:

1) gauti žinių, tai reiškia: a. ką nors išmokyti iš daugiau žinančiųjų (priemonė: paskaitos, pašnekesiai), b. pasiinformuoti, kas visiems naudinga žinoti (priemonė: pranešimai) ir c. apspręsti, kas padaryta ar darytina (priemonė: apyskaitos, veiklos planai).

2) patiems lavintis (priemonė: diskusijos, konkursai, meniniai pasirodymai).

3) pagerbti ką nors ar įvertinti (priemonė: minėjimai, šventės).

Pagal šiuos tikslus susirinkimas gali būti trejopo tipo. Kiekvienas šių tipų dar gali turėti atskirų savo padalų. Tai svarbu žinoti. Susirinkimų tipai paprastai maišomi; keletas tikslų suplakami į vieną ir pagal tai vartojamos iš karto kelios formos bei tipai. Toks maišymas kartais neišvengiamas. Tačiau iš to negalima daryti taisyklės.

Pirmiausia reikia susipažinti su tipų įvairumu, paskui su technikuojų jų parengimu ir pravedimu. Parengimo ir pravedimo skirtumai yra nemaži, ir jų negalima nepaisyti. Tvarkos eilė yra ši: pirma nusprendžiama susirinkimo paskirtis (tikslas), paskui pasirenkamas atitinkamas susirinkimo tipas, pagaliau pagal tipą pasirenkiama (suplanuojamas darbas ir darbotvarkė) ir pagaliau pravedama.

2. PADALA

Susirinkimai esti instruktiviniai (gauti žinių), pratybiniai (patiems lavintis) ir iškilmingieji (ką nors pagerbti — įvertinti).

1) Instruktiviniai susirinkimai nėra vienodi. Vieni iš jų yra paskaitiniai, kiti pranešiminiai, tretieji apyskaitiniai.

a. Paskaitinių paskirtis — išklauti paskaitos ir pasiaiškinti jos mintis klausimais (iš narių pusės) ir atsakymais (iš kalbėtojo pusės).

b. Pranešiminių tikslas: pateikti žinių, kas vyko konferencijose, suvažiavimuose, studijų dienoje, ir klausimų — paaiškinimų forma išryškinti vedamąsias mintis.

c. Apyskaitinių susirinkimų siekinys: priimti valdybos ir kontrolės komisijos pranešimus (ta proga išrinkti naują valdybą) ir patvirtinti bei aptarti naujos valdybos planus.

Instruktiviniai susirinkimai reikalauja iš narių aktyvaus dėmesio, bet nereikalauja aktyvaus darbo.

2) Pratybiniai susirinkimai skiriami pačių narių aktyviam darbui. Šie susirinkimai būna diskusiniai, konkursiniai, meniniai.

a. Diskusinių pagrindas yra pačių narių referatai, koreferatai ir visų narių diskusijos; tikslas — išmokyti išvystyti temą ir patį dalyką kritiškai įvertinti (pirmiausia pasisakant koreferentui, paskui susirinkimo dalyviams, pagaliau globėjui).

b. Kursinių tikslas — įvertinti narių sugebėjimą ir darbingumą: iškalbos, deklamavimo, protokolų ar korespondencijų rašymo, istorijos, geografijos, ateitininkų ideolo-

gijos ar kitų dalykų pažinimo srityse. Laimėjimai vertinami taškais ir pagal juos veiklos metų pabaigoj skiriamos premijos. Konkursams vadovauja pirmininkas, sprendžia valdyba ir globėjas.

c. Meniniai susirinkimai daromi talentams pasireikšti ir juos paskatinti. Į vieną susirinkimą galima jungti literatūrinius, tapybinius, vaidybinius bei muzikinius dalykus arba pagal turimą medžiagą gausumą — paskirstyti.

3. Iškilmingieji susirinkimai šaukiami tik iškilmingomis progomis — ką nors pagerbti, paminėti, priimti į narius. Tokie yra įžodiniai, šventiniai, sukaktuviniai susirinkimai.

a. Įžodiniai — skirti narių įžodžiui priimti ir jiems pagerbti (žr. Įžodis).

b. Šventiniai — šv. Globėjo, Marijos, Kristaus Valdovo ar šv. Dvasios dieną (žr. Šventės).

c. Sukaktuviniai — kuopos jubiliejaus, garbės nario, globėjo, organizacijos steigėjo ar ideologo sukakčių progomis.

3. PASIRUOŠIMAS

Susirinkimui pasiruošiant atsižvelgiama į programą ir patalpas.

Programa turi remtis vienu kuriuo pagrindiniu dalyku, sakysime, apyskaita. Nereikia programos apkrauti kitais dalykais, kaip dažnai daroma. Nariai turi žinoti temą iš anksto ir pasirengti klausimams, geriausia raštu. Gausesni klausimai išsemia šių susirinkimų turinį ir laiką. Deklamacijos, dainos, protokolų skaitymai šioms susirinkimams netinka.

Skuba į susirinkimą

Pratybiniams susirinkimams iš anksto suplanuojamas bei padalinamas darbas, ir nustatoma pasirodymų tvarka. Tema parenkama viena; jei jų yra keletas, tai jieš-koma joms ryšio.

Iškilmingųjų susirinkimų programa sutelkiama apie žodį, pagerbiamąjį asmenį, šventąjį ar tų asmenų vieną kurį veiklos bei asmenybės bruožą. Aplink pagrindinį dalyką sukaupiami eilėraščiai, dainos ar giesmės.

Patalpa parenkama pagal dalyvių skaičių. Jei ji perdidelė, vadovai ją "sumažina" — atriboja vieną dalį, sutvarko kėdes ar suolus taip, kad dalyviai būtų visi kartu, lyg vienoje pritaikytoje patalpoje. Susirinkusieji turi jausti, jog ši vieta lyg specialiai jų laukia. Ji turi būti sutvarkyta, išvalyta, jaukiau papuošta.

Iškilmingųjų susirinkimų scena puošiamą emblemomis, pagerbiamojo asmens paveikslu ar statula, stalas — kryžiumi, gėlėmis, tautiniu užtiesalu.

4. PRAVEDIMAS

Susirinkimų pravedimas priklauso nuo vadovų, kalbėtojų ir dalyvių. Svarbu taip pat tinkamai pradėti ir užbaigti.

Pradžia. Viską parengti laiku, kad dalyviai nepradėtų nerimauti, nuobodžiauti, erzintis. Pradėti tik visiems susėdus ir nutilus. Instruktyviniai ir pratybiniai susirinkimai pradedami malda, iškilmingieji — giesme, visiems sustojus.

Vadovauja instruktyviniams susirinkimams kviestinis darbo prezidiumas, pratybiniams — valdybos pirmininkas ar kviestinis sekretorius, iškilmingiems — tik garbės prezidiumas.

Iškilmingųjų susirinkimų metu nedaromi nei pranešimai, nei padėkojimai. Programą iš anksto patvarkoma, ir viskas eina tartum savaime. Valdybos pirmininkas ar jo pakviestas narys tikrai budi, kad kalbėtojai ar kiti programos dalyviai laiku išeitų ar pradėtų.

Kalbėtojai, pvz. paskaitininkas ar pranešėjas, užima nedaugiau laiko, kaip 40 minučių.

Pratybininkai laikosi jiems skirtu minučių skaičiaus. Jei laikas prasitęsęs, pirmininkaujantis gali išimti iš programos vieną ar keletą dalyvių.

Iškilmingieji susirinkimai neturi paskaitininkų, tik prakalbininkus. Jų kalbų laikas ribojamas: visų kalbos, sudėjus kartu, neturi prašokti 40-60 minučių.

Dalyviai laikosi ramiai ir pagar-

biai, ypač kalbant kviestiniam ar svečiui kalbėtoju. Susirinkimų metu plojama saikingai. Iškilmingųjų, ypač šventinių susirinkimų metu gali būti reikalas visai neploti. Valdya ir nariai tai turi žinoti iš anksto.

Instruktyviniai ir pratybiniai susirinkimai būna uždari, tik nariams ir kviestiams kalbėtojams. Iškilmingieji pirmon eilėn svečiams, tėvams, vyresniesiems. Svečiai sodinami priekin, pasitinkami skirtų narių ir nuvedami į jiems skiriamas vietas. Jei yra svečių kitataučių, jiems skiriamas vienas ar keletas narių paašškinti programos eigai. Iškilmingųjų susirinkimų proga visi nariai tinkamai pasipuošia ir turi organizacinius ženklus.

Pabaiga. Instruktyviniai ir pratybiniai susirinkimai trunka neilgiau, kaip dvi valandos, iškilmingieji — 1½ val. Pirmieji baigiami malda, pastarieji — himnu. Baigiant iškilmingąjį susirinkimą, nedėkojama; baigiant kitus susirinkimus, gali būti dėkojama, jeigu tai nebuvo padaryta, sakysim, po paskaitos ar pranešimo. "Dar kartą" dėkoti yra šablonas.

BIBLGR. P. D., Kaip daromi susirinkimai ir kaip juos vesti, K '12, ir Vln '18.

PASKUTINĖ KELIONĖ PER LIETUVĄ

herojiškų ir tragiškų dienų šešėlyje

VLADAS RAMOJUS

— Visi neuniformuoti kariūnai paleidžiami Velykų atostogų į namus! — pasigirdo linksma žinia Marijampolės Karo mokykloje prieš pat 1944 m. Velykas.

— Bet, valia valūžė, kodėl mes neuniformuoti? Jei parvažiuotume į namus su uniformom, su baltais kariūnų diržais ir baltomis piršnitaitėmis, tai ir merginos žvilgsnių neatitrauktų, ir visi kepurės keltų, ir mes žydėtumėm, kaip narcizai!

Kas užmirš tas smagias 1944 metų kovo mėnesio dienas, kada iš visos Lietuvos daug rinktinio jaunimo su pakilia nuotaika ir žydinčia jaunyste būriais plaukė į Marijampolę, į generolo Plechavičiaus vadovaujamą Lietuvos Vietinės Rinktinės Karo mokyklą? Dešimt žvalių kuopų išdygo vien Karo mokyklos batalione, o kur sanitarai, ryšininkai ir visi kiti. Vien studentai, abiturientai ir paskutinių kla-

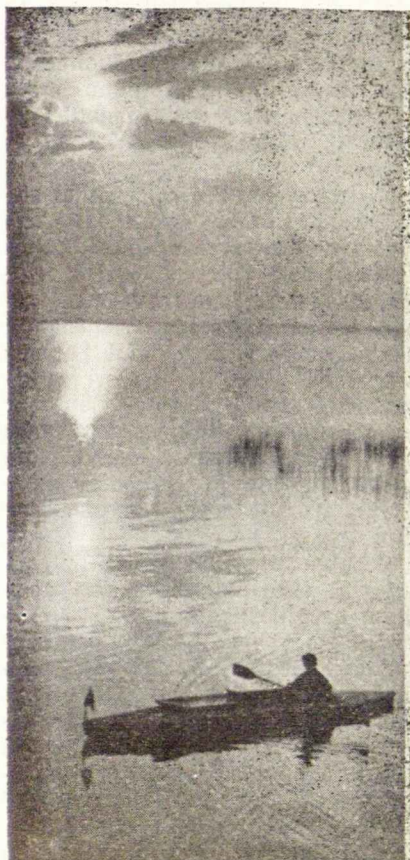
sių gimnazistai tegalėjo patekti į Karo mokyklą. Todėl nenuostabu, kad į Marijampolę suplaukė jaunasis Lietuvos elitas, ir Marijampolėje ne tik merginų markė augščiausiai pakilo, bet ir visos Lietuvos žvilgsniai nukrypo į tą miestą, kur nacių okupacijos nykumoje bunda lietuviškoji ginklo jėga...

Dabar skelbiama, kad okupantus nacių labai išgąsdinęs nepaprastai entuziastingas Lietuvos jaunimo stojimas į L.V.R., Karo mokyklos suformavimas ir t.t. Vokiečiai pajuto, kad po L.V.R. skraiste gimsta didelė lietuviškoji rezistencijos jėga, nukreipta ne tik prieš bolševikus, bet ir prieš pačius vokiečius, ir kad jos branduolys yra Karo mokykloje.

Todėl ne sviestu pateptos plaukės mūsų dienos Karo mokykloje. Mes susirinkom vieno tikslo vedini — išeiti apmokymą, jei bus suspėta, gauti karininko ar puskarinin-

kio laipsnį ir tada įsijungti į dalinius, kurie, rytų frontui priartėjus, gins Lietuvą. Beje, vokiečiai apginklavo ir apmundiravo tik dvi kariūnų kuopas. Kitos aštuonios kuopos paliko su savo rūbais ir apavu, visai beginklės. Taip ir trypėm kareivinių rajoną su nuosavais batais, trynėm savas milo kelnes nesigailėdami to menko medžiaginio turto, nes visi puikiai supratome, kad esam apmokomi ir paruošiami frontui, kuris vis artyn šliaužė prie Lietuvos. O tai buvo ir mūsų, ir visos tautos gyvybinis laidas — mūsų, galbūt, niekas neapgins, mes turėsime patys apsiginti. O Karo mokyklos vyrai juk turės būti kadras fronto lauke?

Po kelių savaitų apmokymo atmosfera mokykloje kaito. Vokiečių sabotazas pykino kiekvieną, nes matėm, kaip aprenjami, apginkluojami ir apmokomi kiti L.V.R. batalionai. Bet kodėl mus laiko pli-

Saulėlydis Lietuvos ežeruose

koms rankomis, ko mes suvažiuo-
me čia, palikę knygas, mokyklas,
darbus ir tėvų namus? Iš karo mo-
kyklos vadovybės ėjo žinios, kad
vokiečiai atidžiai seka Karo mo-
kyklą, vilkina laiką, ruošia kažką.
Du tūkstančiai jaunų kariūnų, ma-
tyt, buvo didelis rakštys jų aky-
se. Rytų fronto pagalbiniais da-
liniams Rusijos plotuose ir Vokietij-
jos aerodromų apsaugai labai rei-
kėjo tokių vyrų... Bet juk vokie-
čiai kariškai prižadėjo gen. Ple-
chavičiui, kad L.V.R. bus Lietuvos
teritorijoje ir kad nevalia jos ba-
talionų ar vyrų iš Lietuvos pajū-
dinti.

Taip Velykų atostogoms visų aš-
tuonių neuniformuotų Karo mo-
kyklos kuopų vyrai buvom paleisti
kelioms dienoms į namus. Vylėmės,
kad po švenčių reikalai susitvar-
kys, būsim aprengti, apginkluoti ir
tęsim toliau pilną apmokymą.

Didžiojo Penktadienio vidudienį
Marijampolės geležinkelio stotį už-
tvino kariūnai. Būriai marijampo-
liečių atėjo į stotį palydėti naujų
pažįstamųjų, kiti bendrai visų ka-
riūnų, kurie į Marijampolę atnešė
tiek daug gyvybės, jauno entuziaz-
mo ir patriotinės nuotaikos.

Kai prekinį vagonų ešelonas
pamažu pajudėjo Kazlų Rūdos
link, perone pakilo nosinaičių ir

skarelių jūra, ir girdėjosi žodžiai:
"Linksmų Velykų! Iki greito pasi-
matymo". Traukinys smaginosi,
mielieji marijampoliečiai tolo, ir
mes nepagalvojom, kad kitą kartą,
kai jau visai atsisveikinsim su Ma-
rijampole, nebeišlydės mūsų minia
žmonių, neplevėsuos baltos nosi-
naitės ir skarelės vėjuje...

Iš prekinį vagonų į prabėgan-
čius tolius liejosi linksmos dainos
ir kalbos sukosi apie namus, atos-
togas, pažįstamus žmones, kurie su
didele viltimi ir pasididžiavimu iš-
lydėjo mus savanorius į L.V. R.,
kaip gyvąją tautos jėgą tragiškam
okupacijų sukuryje.

Dabar akyse tebestovi vienas ke-
lionės bendrakeleivis — jaunas
studentas iš Telšių. Kai kiti sma-
giai dainavom džiaugsmo dainas
prabėgantiems laukams, jis visą
laiką linksmi kalbėjo apie atosto-
gas, apie mergaitę, kuri jo pasiil-
gusi laukia, apie greitas vedības ir
laimingą gyvenimą. Po kelių metų,
vakaruose gyvendamas, pamačiau
vieną Lietuvos partizanų nuotrauk-
ką iš Lietuvos. Ten atpažinau ir tą
linksmą telšiškį studentą Lietuvos
kariuomenės uniformoje bestovin-
tį. Jo kaklą svėrė automatinis
ginklas, o žvilgsnis buvo kietai rim-
tas. Dievas žino, ar jis šiandien
gyvas? Vietoje svajoto laimingo gy-
venimo jis papuolė tragiškos epo-
chos sukurin, nuvedusin jį į Lietu-
vos partizanų eiles...

Kazlų Rūdos miškuose trauki-
nys pradėjo stovinėti, lūkuriuoti.
Tuo metu kaip tik temo, o raudon-
nieji partizanai, slypi Kazlų Rūdos
miškuose, sprogdino geležinkelį ir
trukdė mūsų kelionę į namus, į
mielas tėviškes. Tuo metu širdyse
dar karščiau įsiliepsnojo didžiosios
pareigos jausmas — Lietuvos Vie-
tinė Rinktinė būtinai reikalinga
sutramdyti raudonųjų terorą kraš-
to viduje, apsaugoti žmonių ramy-
bę.

Tik prieš vidurnaktį pasiekėm
aptemdytą Kauno stotį. Kariūnų
ešelonas Kaune sustojo, kauniškiai
kėlėsi į namus, kiti kitų traukinių
jieškojom. Vos atvykus į Kauno
stotį, perone kažkas nutrenkė ge-
ležimis apsikausčiusį vokiečių žan-
darą. Kilo baisus triukšmas, be-
matant prisistatė būrys žandarų,
krėtė traukinius, jieškojo kaltinin-
ko, žandarai apsiputoję šaukė, kad
mušeika buvęs lietuvis, vokiečių
kariuomenės unifromoje.

Kas be ko, matydami visą šią
velniavą, mes tik džiaugėmės, kad
atsiranda šaunių lietuvių, kurie
okupantams vokiečiams už jų kiau-
lystes taip pat "švariomis" kiau-
lystėmis atsilygina. Tegu vokiečiai
mato, kad lietuvis ne pėsčias, kad
jis stumdomas ir persekiojamas

rankų nenuleidžia. Mes neabejo-
jom, kad žandarą nutrenkė kuris
nors iš lietuvių karių dėl doku-
mentų, dezertyravimo ar kitokių
formalų pakliuvęs į to pono ge-
ležines rankas. Taip staiga susi-
tvarkęs, jis laisvas dingo savojo
Kauno gatvių vingiuose.

Į Šiaulius pasileidom jau kelei-
viniuose vagonuose, išsibarstę tarp
civilijų lietuvių keleivių. Per naktį
traukinys nešė mus Lietuvos vidu-
rio lyguma, o mes po visokių ma-
nevrų, dieninių ir naktinių prati-
mų, rikiuotųjų ir daboklės valan-
dų saldžiai miegojom sapnuodami
baltas lovas, blynus, kiaušinieneį ir
kitas gėrybes, kurias rasim sugrįžę
į namus. Marijampolėje valdiškas
maistas spragus, nuobodus ir lie-
sas.

Tekančios saulės gelsvoje švieso-
je pasiekėm Šiaulius. Daug kariūnų
išlipo Radviliškyje, šiauliečiai baigė
kelionę Šiaulių stotyje, žemaičiai
pasuko Telšių link, joniškėčiai nu-
važiavo į šiaurę. Pasilko tik linku-
viai ir mes, biržėnai. Mums prieš
akis dar stovėjo 120 kilometrų ke-
lionė siauruoju geležinkeliu į šiau-
rės rytus.

Mažas Šiaulių-Biržų traukinėlis,
o vagoniukai, kaip degtukų dėžutės
atrodo išlipus iš plačiojo geležin-
kelio vagono. Drąsiai susikraustom
į tą vagoną, į tą vagoną, kurį skir-
tas kariams. Radę kelis lietuvius
policininkus, išprašėm juos į kitus
vagonus, o mes visi susispaudėm
kariškajame. Policininkai nepro-
testavo ir skaitėsi su mumis, kaip
su Lietuvos kariais-kariūnais, nors
buvom neuniformuoti ir begink-
kliai.

Maloni kelionė derlingomis Lie-
tuvos šiaurės lygumomis. Trauki-
nėlio languose prabėga tvarkingi
ūkiai, platūs laukai po žiemos spei-
gų besistiebią į švintančią pava-
sario saulę. Stotelės mūrinės, rau-
donstogės, iš tolo džiaugsmu spin-
di grįžtančiam ir liūdną atsiskyri-
mo ašarą traukia išvykstančiam.
Antai, jau išnyra Petrašiūnų sto-
telė laukų platybėje. Tuojs atsiskirs
linkuviai paskutiniam kelionės ga-
balėliui į namus. O mes, biržėnai,
iš toliausio pasviečio, mūsų kelias
ilgiausias. Tolsta Petrašiūnai, artė-
jam prie Joniškėlio — siaurųjų ge-
ležinkelių mazgo. Joniškėlis jau
mūsų apskirtyje. Iš dešinės bėga
pievos, kairėje remiasi Karpio dva-
ro sodai. Džiaugiesi ir negali atsi-
džiaugti laukų platumu ir pavasa-
rio žvalumu. Vasara bus žavi ir
turinga, šituose laukuose banguos
žiemkenčiai ir vasarojai, žels vešli
žolė, tiesis šiltos žemdirbių brydės
saulėtekio rasos spindėjime, o vi-
dudienio saulės atokaitoje medumi
alsuos visas platus akiratis. Bet
šiandien, atostogų džiaugsmė, į

galvą neateina mintis, kad va šituose pralekiančiuose laukuose po kelių mėnesių įvyks kruvinas mūšis su raudonąja kariuomene, kad kulky siautime teks kietai spausintis prie žemės ir kovos akimirkose gaivintis jos drėgme, kad laukų kvepėjime kris draugai, kris ir nebeatsikels, o per jų kūnus ropos raudonieji tankai, kad į padangę išlėks gražiosios Petrašiūnų ir Joniškėlio stotelės, kad bus karšta ir baisu šitoje padangėje.

Pasvalys stambių ir turtingų ūkininkų, visos eilės žymių lietuvių ir svaiginančio alaus lopšys. Palikęs užpakalyje Pasvalį, traukinėlis rieda per Pajiešmenės miškus. Tarp tų miškelių Gulbinų kaimas. Tai mielo biržėno, karšto romantiko ir idealisto kun. Jono Petrėno tėviškė. Tikėkit, šiandien nepagalvoju, kad su maloniu kaimynu teks susipažinti kažkur nesvajotoj Amerikoje, nemažai dienų kartu praleisti, kad jis redaguos 'Ateitį', o aš būsiu jo bendradarbis ir didelis jo gerbėjas, kad, pagaliau, teks jo atminimui net nekrologus rašyti...

Ak, kaip gražiai keliai ir pabėga Klausučių kalvos. Už jų jau Radvilų miestas — Biržai, kur dešimt skirtingų religijų bažnyčių yra, kur rašytojai, sportininkai ir kiti geri lietuviai gimė ir užaugo, kur tiek romantikos ir istorijos pulso. Rodos, šitam istoriniam kampelyje, matai, kaip knygnešių karalius Jurgis Bielinis slenka su knygų maišu, kaip švaistosi dinamiskasis Binkis ir Balio Sruogos mūza, drėgnų žemės sulčių įkvėpta, derina stygas, kaip po piliakalni bevaikštąs Bernardas Brazdžionis įsiklausęs seka kunigaikščių Lietuvos pulsą, kol Leonardas Žitkevičius pažadina jį, sumetęs šaunią satyrą.

Ak, Biržai, Biržai...

Išlipam Biržų geležinkelio stotelės perone. Gyvi prisiminimai stojasi pieštu. Kai prieš kelias savaites mes iš Biržų išvažiavom į Marijampolės Karo mokyklą, gimnazijoje nebuvo pamokų, žmonės metė darbą įstaigose, ir minia susirinko mūsų išlydėti. Biržai skendo šventiškoje nuotaikoje. Biržėnai mus išlydėjo šiltai ir nuoširdžiai, tarsi nujausdami, kad tragiškosios valandos tautai nebe už kalnų ir kad tų dienų tamsybėje bus parodyta daug heroizmo, kurio nemažą dalį pakels vokiečių išvaikyti ir išsijoti gen. Plechavičiaus L.V.R. vyrai...

Tarp Biržų ir Vabalninko dar 27 kilometrai. Kokios didingos buvo tos valandos Vabalninke, kai vabalninkėnai mus savanorius palydėjo į Biržus, į L.V.R. komendantūrą. Pradžios mokyklos salėje įvyko

Mes dažnai kalbame apie pinigus, o užmirštame, kad pasaulyje gyvena skurdas, vargas, badas...

Buddy Lester

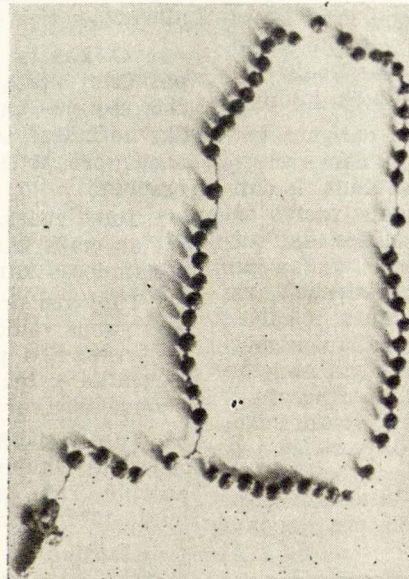
graži išleistuvių akademija, buvo kalbos, grojo orkestras, mūsų rankos buvo pilnos gėlių ir dovanų, o mokyklos salė lūžo žmonėmis. Pasakui įvyko specialus kino seansas mūsų garbei. O rytą prie sunkvežimių vėl skubėjo jaunimas ir senimas ne tik iš miestelio, bet ir iš plačios apylinkės, sunkvežimius vainikais ir gėlėmis išpuošė, tarsi girdėdami likimo balsą, kad dalis išvykstančiųjų jau niekad nebegriš atgalios...

Dabar tik tryse, grįžtą iš Marijampolės Karo Mokyklos, pamatom toli baltuojančius Vabalninko bažnyčios bokštus. Kiti savanoriai, kuriuos tada minia taip iškilingai išlydėjo, jau Vilnijos krašte kovoja su raudonaisiais partizanais arba Biržų komendantūros kuopose tarnauja, taigi, jau jie pareigose, jie

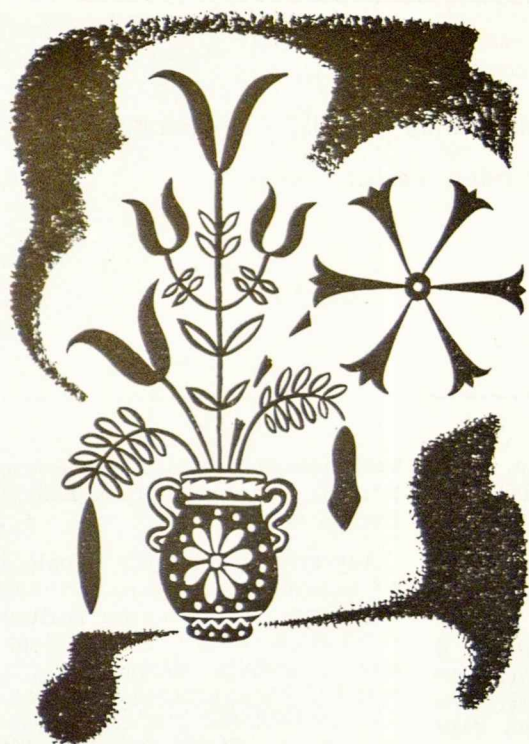
budi neramioje gimtosios Lietuvos teritorijoje, į kurią grįžta baisusis frontas iš rytų.

Ankstyvą Velykų rytą Vabalninko bažnyčioje suskamba Prisikėlimo varpai. Ilga procesija išsitiesia šventoriuje ir tris kartus slenka apie bažnyčią. Skamba varpai, skambalai ir varpeliai, aidi pakilios prisikėlimo giesmės, sklaidosi sutemos ir šviesos spinduliai žengia iš augštybių. Varpai tik skamba, gaudžia, ir geležiniai jų dūžiai plėšosi aplinkui. Tik kažkodėl toje geležinėje varpų, varpelių ir visos procesijos giesmėje negirdėti rūšios žinios, kad tai paskutinis Prisikėlimas tėviškėje, paskutinė Velykų procesija baltųjų tėviškės bažnyčios sienų ir šventoriaus medžių pavėsyje prieš sunkias dienas, prieš ilgus ir vis nesibaigiančius tremties metus, kad po kelių savaičių naciai žiauriai likviduos L.V.R. ir Karo Mokyklą, kad dalis savanorių liks sušaudyti, kiti klastingai išvežti į Vokietiją, tretieji turės nešdintis vilkų takais į Lietuvos platumas, kad vietoje tikėtose galios teliks tik tragizmo šukės?

Ir dabar su tolimais tėviškės bažnyčios varpais atskamba žinios, kad mano paskutiniosios kelionės per Lietuvą bendrakeleivis Jonukas 1945 m. žuvo kaip partizanas, kad kitas bendrakeleivis — Albinas dar negrižęs iš tolimųjų šiaurės plotų, kad buvęs mano kuopos vadas Marijampolės Karo mokykloje kpt. X.Y. 1945 — 1947 m.m. suvaidino labai svarbų vaidmenį Lietuvos rezistencijoje ir tikriausiai yra žuvingas. Tokios tai žinios iš anapus, kur degančiose dienose vyrai vėl atrado savo vietas ir savo gyvybėmis bei pasiaukojimu sukūrė nemiršančią lietuviškosios rezistencijos legendą, kuri, tikėjime, ir iki šių dienų išlaiko gyvą lietuvišką dvasią pavergtosios Lietuvos žmonių širdyse. O gen. Plechavičiaus Karo mokykla, nors ir trumpą laiką gyvavo, bet pakėlė vyrų dvasią ir daug prisidėjo prie rezistencijos kovų.

Duoninis rožančius, kurį savo rankomis padarė vienas šio reportažo veikėjų 1945 m. Panevėžio kalėjime, laukdamas mirties sprendimo. Šis sprendimas buvo pakeistas ištrėmimu į Sibirą, kur jis tebėra iki šios dienos.

O. ALIŠYTĖ

LEGENDA

APIE VIENĄ VĖLĘ

Pro puikius dangaus langus skverbėsi melodingos simfonijos garsai, kurie retkarčiais pasiekdavo ir žemę, tik, deja, žemėje niekas nenorėjo klausytis, nes žmonės neturėjo laiko. Dangaus gyventojai klausėsi tos stebuklingos simfonijos garsų ir buvo laimingi.

Angelai, kuriems buvo pavesta saugoti žmones, skrido sutikti naujagimio pirmą žvilgsnį arba atnešdavo paskutinį. Kiti priklausė prie to garsiojo simfoninio orkestro, tretį stovėjo garbės sargyboje prie dangaus ir žemės Valdovo sosto. Ir visi buvo laimingi.

Staiga išgirdo, kaip skubiai atidarė dangaus vartus. „Kas tai galėtų būti?“ — galvojo dangaus gyventojai. Gi danguje nėra skubėjimo valandų, ir dangaus laikrodis visuomet ilsis. Pro dangaus vartus bėgo uždusęs angelas. Taip besikubėjo sušilęs, kad užkliuvo už šv. Petro ir vos neišstūmė jo laukan pro vartus. Bėgdamas per didžiosios menės slenkstį, vos neparpuolė. Jam vis nesisekė atidaryti durų, ir garbės sargyba jam rodėsi labai sutingus. Pagaliau, atsidūręs viduje, rado Valdovą bežiūrintį pro vieną dangaus langą. Valdovas, rodos, nenugirdo skubių žingsnių ir šypsodamas vis žiūrėjo į žemę. Angelas, garsiai sukosė, ir Valdovas, nenutraukęs šypsnio, pažvelgė į jį. Visi dangaus gyventojai nerimavo: kas tai galėjo nutikti, kokią naujieną angelas atnešė Visagaliui? Angelas kažką aiškino ir tuoj išskubėjo pro dangaus vartus su kitu šimtu angelų.

Pagaliau archangelas Mykolas buvo pašauktas pas Visagalį ir, išėjęs iš Jo menės, reikšmingai peržvelgė visus ir perskaitė įsakymų knygos įrašą. Visi nutilo ir laukė. „Valdovas įsako papuošti dangų taip, kaip niekad dar nebuvo išpuoštas“. Jis pažiūrėjo į saulę ir dar pridėjo: „Saulė taip apdulkėjus, kad net žemėje nėra pakankamai šilimos“.

Visi suprato, apie ką jis kalba. Tik jie vis nežinojo, kas atvyks čia, kodėl taip reikia papuošti? „Šian-

dien atvyks nauja vėlė“, — pagaliau baigė archangelas.

Tuoj visi sukruto dirbti ir spėlioti, kas ta nauja vėlė? Tada mažasis angelas pasakė: „Man rodos, aš žinau, kas čia atvyks“.

Visi atsisuko į jį, o jis išraudo, nes buvo kuklus, ir niekuomet tiek daug akių į jį nebuvo žiūrėję.

„O kas ta siela?“ — paklausė visi kartu. „Kai paskutinį kartą buvau žemėje ir žiūrėjau į gėstančias motinos akis, ji pasakė: „O Dieve, mano vaikai liks našlaičiai, aš mirsiu tuoj, bet jie jau dideli, o aš sena: bet kodėl karalaitis turi mirti, jis toks dar jaunas?“

Tuoj visi suprato, kad kalbama apie karalaitį, bet ar maža karalaičių žemėje? Angelas dar pridėjo: „Kazimieras karalaitis“.

Tuoj visi pradėjo kalbėti. Vieni pasakojo, kad jis esąs gabus valdovas, kažkada keliavęs užimti Vengrijos sosto. Kiti pridėjo, kad jaunikaitis esąs Lenkijos karalaitis, geras ir pamaldus, ramaus būdo. Tačiau jie nebuvo tikri, ar tai jo siela žengia į dangų.

Taip besikalbėdami, išpuosė dangų. Didžiojoje menėje ties Valdovo sostu, po Marijos kojomis, pastatė aušrinę. Taip buvo nurodyta. Išsiskirstę debesis ramiai stovėjo, laukdami, kada pasirodys naujoji siela.

Gardino ir Vilniaus varpai skambino ir susiliejo į vieną gaudesį. Pagaliau dangaus gyventojai sužinojo paslaptį, kad mirė jaunikaitis, kuris, rodos, niekieno nebuvo pastebėtas.

Dangaus vartai atsidarė. Pasigirdo trimitai, ir jaunos sielos pasitikti išėjo patsai Dangaus Valdovas su savo Motina. Jinai šypsojosi, padavė jam ranką ir nuvedė į Valdovo menę. Iš ten naujoji siela pažiūrėjo pro Valdovo langus, ir žemę tuoj nušvito, gi Nemuno vanduo pradėjo dar linksmiau tekėti.

ATEITIES PAVASARIO KONCERTAS

Balandžio 13 Brooklyne įvyko mūsų žurnalo didelis ir gražus koncertas, sutraukęs tiek publikos, kad vos tilpo į Apreiškimo parapijos salę.

Ateities administracija, kuriai sumaniai vadovauja kun. V. Dabušis, deda nemažą pastangų, kad subalansuotų visas Ateities sąskaitas ir žurnalas eitų be nuostolių. Iš vienos prenumeratos žurnalas neišsilaiko. Reikia jam pagalbos iš šalies. Todėl administratorius ir ragina susimokėti senas skolas už prenumeratą, prašo aukų, įvairių pašalpų. Tam kasos papildymui ir pati žurnalo administracija rengia koncertus. Vienas toks koncertas buvo rudenį. Nors koncertavo geros meno pajėgos — smuikininkas Iz. Vasyliūnas ir solistas Vl. Baltrušaitis, bet taip buvo, kad koncertas žurnalo kasai nieko nepaliko.

Jau kelinti metai Ateitis rengia didelius pavasarinius koncertus. Praeitais metais buvo sutelktos jaunos menininkų jėgos, o šiemet pasikviestas Toronto vyrų kvartetas, kuriam vadovauja solistas Vaclovas Verikaitis, ir išraiškos šokio menininkė Elena Kepalaitė, šiuo metu gyvenanti Putname, Conn. Vyrų kvartetą sudaro: Justinas Zubrickas — II bosas, Alfredas Brazys — baritonas, Antanas Žiobakas — II tenoras ir Herbertas Rožaitis — I tenoras.

Programą kvartetas pasirinko įvairią, daugiau lengvo pramoginio

Dainuoja solistas
Vaclovas Verikaitis

Pilna Apreiškimo parapijos salė seka koncerto programą.
(Visos nuotr. V. Maželio)

žanro. Dainavo jis ir vienas ir su solistu V. Verikaičiu. Solo dainavo ir V. Verikaitis. Kvartetas susidrausminęs, lankstus, turi neblogą balsinę medžiagą ir gerai išpildo. Tad nenuostabu, kad publika sutiko labai šiltai. Daugelį dainų kartojo, bisui padainavo ir visai naujų dainų. Kvartetas nesibrangino, mielai pasirodė plojančiai publikai ir mielai dar kartą dainavo. Kai koncertas baigėsi, ilgai jų nenuleido nuo scenos, ir vėliau minėjo ir dar ilgai kalbėjo apie šių vyrų viešnagę Brooklyne.

Kvartetas nors ir turi savo pianistę prancūzaitę, bet šiam koncertui atsivežė kompozitorių St. Gailevičių, kuris pianu labai tiksliai palydėjo jų dainas.

Programoje buvo išpildyti šie kūriniai: Sparnų giesmė — J. Brazdos, Žinau mergelę vieną — Al. Mrozinsko, Draugai, pakelkime taures — A. Račiūno — kvartetas; Pabėk, bareli — K. V. Banaičio, Šeriau žirgelį — J. Zilevičiaus, Antkelio pavasario mano — K. V. Banaičio — solistas V. Verikaitis; Rožės tango, Naktis — A. Vanagaičio, Spaudos balius — J. Banko — kvartetas; Skausmas — F. D. Tosti, Tarantella Neapolitaniška — G. Rossini — sol. V. Verikaitis ir kvartetas; Pasaulis ilgis aukso spindulių — E. Seitz, Uosto žiburiai — J. Kenedy ir H. Williams, Gerk, gerk (iš "Student Prince") — Romberg — kvartetas; arija iš op. "Sevilijos kirpėjas" — sol. V. Verikaitis; Rudens lapai — J. Kosma, Uodas — P. Bliss, Mes susitiksime ir vėl... — kvartetui paruošė A. Mrozinskas.

Koncertą gražiai pajavairino išraiškos šokio menininkė Elena Ke-

palaitė, kuri pirmoje dalyje pašoko — Tai ką yra matęs vakarų vėjas, muzika C. Debussy, ir antroje dalyje — indų šokis, originali muzika. Abu šokiai susilaukė publikos dėmesio, ir šokėjai įteikta gėlių.

Scena buvo papuošta Ateities viršelio emblema — stilizuotu šv. Jurgiu, kurį gipso reljefe gražiai pervedė dail. Ada Korsakaitė.

Fo programos buvo šokiai, kuriems grojo R. Butrimo orkestras. Publikos buvo atsilankę ne tik iš New Yorko, bet ir iš Bostono, Waterburio, Worcesterio, Hartfordo, Putnamo, Philadelphijos ir iš New Jersey įvairių vietovių. R.

šoka Elena Kepalaitė —
išraiškos šokio menininkė

SPORTAS

BURTAI JAU MESTI

Dvejus metus truko kovos įvairiose grupėse, pagaliau išaiškinusios 16 laimingųjų, kurie šių metų birželio mėn. turės teisę dalyvauti pasaulio futbolo pirmenybių baigminėje fazėje. Tas 16 komandų reikėjo paskirstyti į 4 grupes. Čia ir prasidėjo galvosūkis. Paprastas burtų traukimas galėjo duoti daug nemalonumų. Pavyzdžiui į vieną grupę būtų papuolusios visos 4 ar bent 3 D. Britanijos komandos. Sportiniu atžvilgiu tai būtų fiasco, o finansiniu — tikriausiai katastrofa. Bendrai, atrodo, nelogiška, kad Škotijos ir Valijos rinktinės turi teisę dalyvauti tokiose pirmenybėse. Jos nėra savarankios valstybės. Kaip atrodytų, jei pabaltiečių žaidynėse be Lietuvos rinktinės dar dalyvautų Džukijos komanda? Na, bet Fifa kitaip į reikalą žiūri. Žodžiu, bijant tokio atsitikimo, jau senokai buvo puoselėjama mintis D. Britanijos komandas išskirti. Tai nugirdusios Pietų Amerikos komandos, pareiškė tokį pat pageidavimą. Ir pagaliau neperseniausiai išlindo Vengrija, siūlydama taip pat išskirstyti ir kraštus iš už geležinės uždangos. Po ilgų diskusijų buvo nutarta patenkinti visus ir traukti burtus iš keturių skrybėlių; į vieną sudedant D. Britanijos komandas, į kitą — Pietų Amerikos, į trečią — Rytų Europos ir į ketvirtą — likusius, t. y. iš Vakarų Europos.

Pats burtų traukimas su visais formalumais buvo transliuojamas per televiziją. Taip burtai buvo mesti, ir keturios grupės atrodys sekančiai:

I. Vokietija, Argentina, Čekoslovakija, Airija;

II. Prancūzija, Paragvajus, Jugoslavija, Škotija;

III. Švedija, Meksika, Vengrija, Valija;

IV. Austrija, Brazilija, Rusija ir Anglija.

Kiekvienoje grupėje bus rungtinėjama taškų sistema, t. y. kiekvienai žaidžiant prieš kiekvieną. Jau nustatyta data, vieta ir laikas atskiroms rungtynėms. Jos bus vykdomos dvylikoje švedijos miestų. Dvi pirmosios iš kiekvienos grupės kvalifikuosis kvart-finaliams. Čia susitikimai vyks sekančia tvarka: pirmos grupės laimėtojas žais

prieš antrąją iš antros grupės, o pirmos grupės antrasis prieš antros grupės laimėtoją; analogine tvarka tarp trečios ir ketvirtos grupių. Keturi laimėtojai pateks į pusfinalius.

Žvilgtelėjus į paskiras grupes, tuoj krinta į akis ypatingai stipri ketvirtoji grupė. Brazilija, Anglija ir Rusija pasauliui gerai žinomos futbolo tvirtovės, kiekviena puoselėja ambiciją dalyvauti baigmėje, ir bet koks tarp jų trijų susitikimas galėtų būti ir baigminis žaidimas. O Austrija irgi ne iš kelmo spirta, tokiomis progomis ji pavojinga kiekvienai. Visais atžvilgiais ši grupė pasaulio pirmenybes pradės sensaciškais susitikimais: Anglija — Rusija, Brazilija — Anglija ir Rusija — Brazilija.

Aiškiausiai atrodo trečioji grupė, kur Vengrija ir Švedija neturėtų vargo kvalifikuotis. Švedijai nusišypsojo laimė.

Dvi pirmosios grupės gana lygios, ir šiuo metu, turbūt, kiekvienos rinktinės treneris jau kalkuliuoja galimybes pasiekti pusfinaliams.

Bendrai, kiekvienoj iš tų 16 kraštų jau kuris laikas kaip kandidatai rinktinėms yra numatyti, o treneriai savo federacijoms yra pateikę pasiruošimo planus. Vienur pasiruošimas bus vykdomas eile trumpų stažų bei treniruočių rungtynių. Tai daugumoje kraštai, kur gyvuoja profesionalizmas ir kur klubai savo žaidėjų ilgesniui laikui nenori išleisti. Tuo tarpu rytų Europos kraštuose, kur profesionalizmas kaip toks neegzistuoja, nu-

matomi net keletos mėnesių stažai su klimatu, atitinkančiu švedijos klimatui. Visuose tuose kraštuose vietinės pirmenybės tam reikalui bus sustabdytos arba užbaigtos. Blogiausioje padėtyje yra atsidūrę patys šeimininkai. Pirmą kartą jų rinktinė yra numatoma sudaryti iš profesionalų žaidėjų, žaidžiančių už įvairius Italijos ar Prancūzijos klubus. Bet štai Italija nepajėgė pirmenybėms kvalifikuotis, todėl ten ir pirmenybės nebus sustabdytos. Tuo pačiu ir didžiulis klausimas, ar švedų futbolo žvaigždės bus išleistos dalyvauti pasiruošime. Tai būtų smūgis švedijai, kuri iki šiol pasaulio pirmenybėse ar olimpinuose žaidimuose dažnai labai puikiai pasirodydavo.

Kiekvienu atveju šios pirmenybės savo kokybe turėtų pralenkti visas iki šiol buvusias, nes bus atstovaujami visi pajėgiausi kraštai. Ypač bus įdomu pasekti pirmąjį Rusijos pasirodymą tokio masto varžybose. Jos komanda paskutiniaisiais metais žaibo greitumu iškilo į pirmaujančių valstybių tarpą. Tačiau nei jos, nei bet kurios kitos ši kartą favoritų nebūtų galima laikyti. Buvę finalistai Vokietija ir Vengrija nebeturi anų išskirtinos klasės žaidėjų. Čekoslovakija, ir ypač Anglija, jei ras tinkamą pakaitu tragiškai žuvusiems Manchesterio žaidėjams, stipriai atkuto. Gi Pietų Amerikos kraštai, Brazilija, Paragvajus ir Argentina, savo virtuoziška technika kaip ir iki šiol bus pavojingi kiekvienam.

V. G.

MUMS RAŠO

Ona Kriksčiūnienė: Dėl "Ateities": randu, kad laikraštis — teisingiau žurnalas — jaunuomenei, ir ypač moksleiviams, per daug rimtas ir sausas ir dėl to nėra įdomus. Ar nereikėtų moksleiviams įvesti specialų skyrių? Juk mūsų didžiausias noras yra, kad tai jie skaitytų daugiau šį žurnalą. Mes, vyresnieji, turime ir kitus žurnalus, kaip "Aidai" ir t.t.

PATIKSLINIMAS

Jau kuris laikas iš kun. St. Ylos ruošiamo Ateitininkų Vadovo spausdina straipsnelius. Praeitų metų 7 nr. buvo atspausdinta — "Instauracija — ko mes siekiame ir kokių būdu". Straipsnis per neapsižiūrėjimą buvo priskirtas kun. St. Ylai. Šis straipsnis yra ne paties Vadovo ruošėjo, bet jo padaryta Pr. Dovydaičio straipsnio "Trys pamatiniai klausimai" trečios dalies santrauka. Ši santrauka buvo panaudota be Vadovo ruošėjo žinios. Už šią klaidą redakcija atsiprašo.

ATSKLEISTA KNYGA

NAUJI ŽODŽIAI SENOMS TIESOMS IŠREIKŠTI

Modernusis žmogus ir Bruno Markačio "Širdies gelmė"

VYTAUTAS J. BIELIAUSKAS, Richmond, Va.

Vakarų pasaulis su dideliu susijaudinimu ir nuogastavimu mėgina įvertinti savo auklėjimo metodus, ir politikai kaltina auklėtojus, o auklėtojai ir pedagogai kritikuoja politikus. Ir vieni ir kiti jieško priežasties, kuri galėtų būti pagrinde įvairių mokslinių nepasisekimų, atsilikimų ir netobulumų. Kasdien atsiranda vis naujų teorijų, naujų idėjų ir kasdien girdime ir skaitome apie naujus pasiūlymus, kaip savo klaidas galime greitai pataisyti. Vieni siūlo reformuoti mokyklas; kiti — pakelti mokytojų algas; treči — duoti mokiniams daugiau stipendijų. Bet ne atrodė, kad kas nors ligi šiol būtų sugebėjęs nustatyti vieną priežastį, kuri būtų pagrindinė, ir dėl to nė vienas negali pasiūlyti vieną pagrindinį vaistą visų bėdų gydymui. Stebinti visos šios rūšies diskusijas, kažkodėl kyla klausimas, ar visos reikalas iš viso yra teisingai imamas. Visose šiose diskusijose technika ir mašina vis daugiau ir daugiau yra stumiamos į priekį, o žmogus ir jo problemos lieka daugiau ir daugiau užkulisuose. Atrodo, kad žmogus, sukūręs mašinas, pasidarė visiškai bejėgis: jis yra pilnas baimės ir nuogastavimų, nežinodamas į kurią kryptį pasukti ir kokios išeities bejieškoti.

PROTAS IR TIKĖJIMAS

Proto pagalba buvo atidaryti nauji horizontai: buvo nugalėta erdvė, buvo pasiekta stratosfera. Prote žmogus jieško pajėgos savo baimei sumažinti ir savo saugumo jausmui sugrąžinti. Deja, atrodo, kad pats protas, sukdamas klaidinguose ratuose, nesugeba surasti žmogui saugumo ir ramybės. Ramybės ir saugumo žmogui tektų jieškoti šalia savęs, bet šių dienų žmogus, tepasitikėdamas tik saviimi, pradeda nesugebėti išvelgti tiesas, kurios amžiais gyvavo, ir matyti faktus, kurie jį kasdien apgaubia. Ir taip mes daromės neramūs, pilni įtampos ir pilni kompleksų, iš kurių nematome net galimybės išsikaupti. Modernusis protas neranda vietos tikėjimui, o

be tikėjimo žmogus džiūsta ir nyksta mašinų ir civilizacijos dykumoje. Jis stovi pasaulyje vienas: be draugo ir be paguodos.

Prieš kiek laiko, kai sovietai iššovė savo pirmąjį dirbtiną mėnuliu, daugelis žmonių su didžiausia baime kalbėjo apie šį "baisų" įvykį. Radijas ir televizija be pertraukos skelbė šio rutuliuko daromo kelio raidą. Ir taip vieną rytą tėvas veža savo šešerių metų dukterį į mokyklą, klausydamasis radijo pasakojimų apie tą naująjį mėnulį. Tuo metu ant dangaus dar tebesimato ryto šviesoje blėstantis tikrasis mėnulis, bet nei radijo kalbėtojas, nei tėvas to mėnulio nemato. Staiga duktė klausia: "Ar tai yra tas rusų mėnulis, kuris yra čia ant dangaus?" — "Žinoma, kad ne. Čia yra tikras mėnulis". — "Tai kas jį ten uždėjo?" — tęsia savo egzaminavimą mažoji. "Dievas su tvėrė mėnulį, kai jis tvėrė viską", — atsako gana paprastai tėvas. "Aha", — sako mažoji: — "tai reiškia, kad rusai nebuvo pirmieji kurie sugebėjo pakelti mėnulį į erdvę. Tai ko mes bijomės?"... Paprastas vaiko galvojimas, ir kiek daug tiesos yra jame. Kas iš mūsų mėgina suminėti Dievą, kalbėdamas apie mėnulius? Kas iš mūsų prisimena, kad pirmasis mėnulis buvo sutvertas prieš milijonus metų, ir jis vis dar tebesisuka? Toks paprastas ir kasdieninis dalykas, bet ar mes galime jį matyti? Protas, užmiršęs tikėjimą, tampa naiviu ir atsilikusių sugebėjimu.

"Širdies Gelmė"

Ortega Y Gasset dar prieš antrąjį pasaulinį karą jau yra išpėjęs mus, kad modernusis žmogus, bevystydamas techniką, yra užmiršęs su tuo pačiu atsidėjimu plėtoti savo filosofiją. Pagal jį, modernusis žmogus, pradėdas atmesti senąsias amžinąsias tiesas dėl to, kad jis pats neturėjo laiko surasti joms naujų formų. Šią tiesą yra ypačiai pabrėžęs tėvas Markaitis savo pernai išleistoje knygoje "Širdies Gelmė". Kaip pati antraštė sako, autorius apeliuoja į žmogaus širdį, kurioje "tiek žmogus, tiek

pasaulis gauna naują perspektyvą" (13 p.). Kai ši knyga pasirodė, be abejo, ne vienas abejojo jos vardo populiarumu: kas šiandien nori kalbėti apie širdį ir nebūti vadinamas sentimentalium, kas gali šiandien kalbėti apie jausmus ir nesibijoti būti apšauktas emocijonalistu? Ir kai šiandien aš iš naujo vartau šios knygos lapus, kai šiandien ją skaitau po to, kai dirbtiniai mėnuliai sukasi apie žemę, kažkaip tai atrodo, kad ši knyga pradeda darytis suprantamesnė. "Vienatvė — be Dievo ir be žmogaus — yra bedugnė pelkė, kurioje skęsta vienišas žmogus" (29 p.). Vienatvėje žmogus pamato savo ribotumą, bet jis žus joje, jeigu jis neras kelio iš savo ribotumo išeiti. Knyga yra pilna panašių gilių minčių lygių aforizmais. Ji yra rašyta jauno teologo, kuris mėgina senas tiesas perteikti mums naujose formose. Autorius parodo gilią išsilavinimą ne vienoje, bet visoje eilėje sričių: teologijoje, filosofijoje, psichologijoje, istorijoje, mene ir literatūroje. Jis mėgina šias savo žinias sudėti į meistrišką stilių, kuris skaitytojui yra malonus, gaivus ir nevarginantis.

Gavėnios skaitymai

Savo perskyrimų titulais knyga buvo taikyta gavėnios skaitymui. Bet tai yra tik jos paviršius: esmėje autoriaus tikslas yra parodyti, kad tikrumoje mūsų visas gyvenimas yra kryžiaus kelias, kad kančia, nelaimės ir nepasisekimai yra mūsų kasdienos dalis. Bet taip pat ir prisikėlimas ir laimėjimas yra mūsų dienos dalis. Vienas priklauso kitam, ir tik abu šie pergyvenimai sudėti greta pasidaro prasmingi. Mūsų diena čia yra pilna darbo ir neramumo. Mes faktinai net neturime laiko atsisėsti ir iš karto perskaityti gilesnio turinio knygos. Ir šitai autorius puikiai suprato. Knyga net negali būti skaitoma kaip romanas: ji verčia skaitytoją susimąstyti ir medituoti. Dėl to ir keli puslapiai perskaityti duos nemažai maisto mūsų galvojimui. Savo turiniu šis veikalas nepasens; savo forma jis yra

VYTAUTAS VARDYS — DAKTARAS

modernus, ir turėtų būti kiekvieno inteligento bibliotekoje. Ir mes juk ieškome naujų formų savo tikėjimui išreikšti. Gal kai kuriais atvejais mes nesutiksime su tėvo Markaičio siūlomais samprotavimais, bet tuo, atrodo, jis tik apsidžiaugs, nes jis nenori nieko įtikinti: jis nori mus pajudinti ir paraginti pačius galvoti ir ieškoti naujų kelių. Ir šių eilučių autorius būtų linkęs ginčytis dėl kai kurių psichologinių ir filosofinių teorijų, bet, nežiūrint to, jis su malonumu skaito šią knygą.

Širdis ir protas

Prancūzų filosofas Paskalis yra pasiūlęs protą dalyti į du: širdies ir geometrijos protą. (*L'esprit de finesse ir l'esprit de la coeur*). Tuo būdu Paskalis pabrėžė, kad protas savo pažinimo procese remiasi ne vien tik šaltais kalkuliavimais, bet taip pat ir jausmais. Ir jausmų pagalba mes galime dalykus geriau pažinti. Paskalis net tvirtino, kad širdies pažinimas yra tobulesnis. Nesimdam diskutuoti, kiek toks teigimas yra savo visumoje teisingas, vis dėlto mes esame linkę suvokti, kad jausmai turi svarbios reikšmės mūsų pažinimo išplėtime. Kun. Markaitis savo knygoje "Širdies pažinimą" padarė legaliu. Jis parodė mums naujas perspektyvas, kurios yra vertos mūsų susidomėjimo. Gyvenime yra daug paprastų dalykų, kurių nematydami, mes būsimė akli, nežiūrint, ar mes naudosis teleskopais ar ne. Yra dalykų, kuriuos paprasta akis geriau regi viena, negu su teleskopu. Yra dalykų, kuriuos širdies pagalba mes geriau suvoksime, negu šaltu racijonalizmu.

Tiesa, knygos autorius: Bruno Markaitis, lietuvis jėzuitas. Ji yra išleista Immaculata leidyklos ir jos kaina yra \$2.00.

Mėlynosios Armijos sąjūdis

Mėlynosios Armijos lietuvių sąjūdis, kuriam pirmininkauja Petras Kaladė, iš Bostono, Mass., išsiuntė atsišaukimus, vysk. V. Brizgio ir kun. A. Kontauto laiškus, kuriuose kviečia gegužės 13 visus pasaulio lietuvius maldos ir atgailos dienai. Tą dieną 1951 Romoje Lietuvos vyskupai paaukojo Lietuvą ir viso pasaulio lietuvius Nekalčiausiai Marijos širdžiai. Taip kasmet gegužės 13 yra skelbiama viso pasaulio lietuvių maldos ir atgailos diena už Lietuvos laisvės ir pasaulio taiką. Tiek Mėlynoji Armija savo atsišaukime, tiek vyskupas V. Brizgys savo laiške kviečia visus lietuvius į vieną maldos ir atgailos dieną.

Wisconsin valstybinis universitetas 1958 m. sausio 2 d. suteikė politinių mokslų daktaro laipsnį Vytautui Vardžiui, "Ateities" žurnalo tremtyje atgaivintojui ir pirmajam redaktoriui. Jau anksčiau tas pats Wisconsin universitetas Vytautą Vardį yra pakvietęs moksliniam darbui politinėje srityje.

Vytautas Vardys gimnaziją baigęs istoriniame Birutės mieste Palangėje 1941 metais. Dar būdamas gimnazijos suole bendradarbiavo "Ateities Spinduliuose", "Ateityje", "XX Amžiuje" ir kituose lietuvių laikraščiuose. Iš pat mažens pradėjo reikštis ateitininkų veikloje.

1945 metais Tuebingeno universitete pradėjęs filosofijos ir vokiečių literatūros studijas, Vytautas Vardys visas jaunystės jėgas paskyrė ateitininkams. Jo nuopelnai tremties dienų moksleiviams ateitininkams nepaprastai dideli ir sunkiai įvertinami. Dr. A. Damušio ir kun. P. Patlabcs padedamas, V. Vardys atgaivino "Ateities" žurnalą ir buvo pirmuoju "Ateities" redaktorium. Tose rūkanose dienose spaudos darbas buvo nepaprastai sunkus. Vytautas Vardys viską pakėlė, visas kliūtis nugalėjo, "Ateitis" augo ir stiprėjo. 1946—1948 m. Vytautas Vardys Moksleivių Ateitininkų S-gos pirmininkas. Jis surengia pirmąją moksleivių ateiti-

ninkų stovyklą Eichstaette. Pasisekimas gražiausias. Jo paskaita nustebina visus dalyvius. Nuo to laiko prasideda nuolatinis ateitininkų stovyklų rengimas. Vytautas Vardys ne tik redaguoja "Ateitį", bet lanko visas stovyklas, steigia moksleivių ateitininkų kuopas, skaito paskaitas. 1947 metais V. Vardžio vadovaujama Moksleivių Ateitininkų Sąjunga surengia didžiąją moksleivių, studentų ir sendraugių ateitininkų iškylą — konferenciją Reino upėje laive. Apie 1000 dalyvių. Pasisekimas virsta ateitininkijos tremties dienų pasididžiavimu. Tame dideliame darbe V. Vardžiui daug padėjo valdybos nariai studentai Z. Kungys, R. Šomkaitė, Pr. Činkus ir dvasios vadas kun. P. Fatlaba.

Vytautas Vardys Moksleivių Ateitininkų Sąjungą iškėlė į pačias viršūnes.

Į Ameriką V. Vardys atvyko 1949 m. Tuoju pradėjo organizuoti bendrąją Amerikos Lietuvių Studentų Sąjungą ir buvo išrinktas pirmuoju jos pirmininku (1951—1952 m.). 1953—1954 m. Vytautas Vardys Studentų Ateitininkų Sąjungos pirmininkas. 1953 m. Wisconsin universitete gavo magistro laipsnį už tezė apie pokario vokiečių socialistų teoriją. 1955 m. pakviestas politinių mokslų lektorium, o šių metų pradžioje studijas apvainikavo politinių mokslų daktaro laipsniu.

Vytautas Vardys brandžiais straipsniais bendradarbiauja "Aiduose", "Į Laisvę", "Lietuvių Dienose", "Lituanus".

Dr. Vytautui Vardžiui, "Ateities" tremtyje atgaivintojui ir pirmajam redaktoriui, linkime geriausios sėkmės moksliniame ir politiniame darbe.

(Jis anksčiau vadinosi V. Žvirždys. Gaudamas JAV pilietybę, pakeitė savo pavardę. Red.)

J. Žilvitis

Dr. Vytautas Vardys

• Pax Romana pasaulinis kongresas šiemet įvyks Vienoje, Austrijoje, rugpjūčio 31 ir rugsėjo 6 dienomis. Tai bus 24 kongresas. Studijinė tema kongresui paskirta — Laisvės mintis ir šlandieninis universitetas. Bus skaitomos paskaitos apie laisvės esmę, universitetų autonomijas ir t.t.

Pax Romana šių metų didžiąją savaitę buvo surengusi ekskursiją į Romą, o liepos 24 ir rugpjūčio 14 rengia ekskursiją į šventąją Žemę.

KULTŪRINIAME PASAULYJE

"UŽ TĖVYNĘ"

Liet. Studentų Sąjungos Užsienio skyrius išleido savo informacinį biuletinį "Už Tėvynę". Biuletinį redaguoja Raimonda Binkytė ir Algis Gečiauskas, Philadelphiaje. Savo biuletenyje pateikia tokias žinias, bei instrukcijas, kurios svarbu visiems studentams, susidūrus su kitom tautom. Pirmame numeryje trumpai paliesta šv. Kazimieras, ar Kosčiuška lenkas, nurodoma, kur rašyti laiškus Lietuvos reikalui, primenami senatoriai, pasakę Lietuvos reikalui kalbas, ir raginama jiems parašyti laiškus.

Literatūros premijos

Kasmet Lietuvių Rašytojų Draugija skiria 500 dol. premiją už geriausią metų knygą. Ją atrenka visi draugijos nariai slaptu balsavimu. Šiomet toji premija atiteko poetei Gražinai Tulauskaitei-Babrauskienei už jos eilėraščių knygą "Rugsėjo žvaigždės".

Paskyrus Liet. Rašytojų Draugijos premiją, ta pačią dieną Lietuvių Enciklopedija irgi paskyrė 500 dol. premiją Marijui Katiliškiui už jo romaną "Miškais ateina ruduo". Abi premijos kartu įteiktos kovo 30 d. Chicagoje Terros leidyklos ir Liet. Rašytojų Draugijos suruoštoje literatūros šventėje. Programoje dar dalyvavo rašytojai: J. Aistis, J. Jankus, Ant. Gustaitis, J. Cicėnas, H. Nagys.

• **Pasaulio lietuvių seime**, kuris ruošiamas New Yorke rugsėjo 28 — 31 d.d., bus surengta dailės paroda, kamerinės muzikos koncertas ir didelis chorų koncertas Carnegie salėje; dalyvaus Čiurlionio, Dainavos ansambliai ir Varpo choras iš Toronto.

• **Tėviškės Aidai**, Australijoje išeinan laikraštis, vasario mėn. išleido savo šimtajį numerį. Jį leidžia Australijos Lietuvių Katalikų Federacija, redaguoja Bronius Zumeris.

• **Kan. Juozo Tumo-Vaižganto** 25 metų mirties sukaktis sueina balandžio 29.

• **Lietuviai marijonai** rengia maldininkų ekskursiją į Liurdą, Prancūzijon.

Fausto opera lietuvių menininkų jėgomis buvo pastatyta Chicagoje. Buvo trys spektakliai, kurie visi praėjo su dideliu pasisekimu. Operos pastatymui vadovavo V. Baltrušaitis, kuris nuo šių Velykų iš Chicagos persikėlė į New Yorką ir

eina vargonininko pareigas Apreiškimo parapijos bažnyčioje.

• **Julija Rajauskaitė**, pianistė, keletą kartų koncertavusi Ateities žurnalo rengiamuose koncertuose, gegužės 11 d., sekmadienį, 2:30 v. p.p. rengia savo rečitalį Town Hall, New Yorke. Rečitalį ruošia Columbia Artists.

• **Dail. Kazimieras Žoromskis** buvo surengęs savo kūrinių parodą Bostone kovo 29 ir 30 d.d.

• **Vasario 16 gimnazijoje** nauji mokslo metai prasidėjo balandžio 14.

Lituanistika Fordhamo universitete

Praeitais metais buvo suorganizuotas platesnis lituanistikos vasaros kursas Fordhamo universitete. Tokie pat kursai organizuojami ir šiais metais. Prasideda liepos 1 registracija ir tęsis iki rugpjūčio 14. Paskaitas skaitys kun. W. Jaskevičius, J. Brazaitis, St. Barzdukas, A. Salys, A. Šlepetytė, A. Vasys, dr. A. Senn, dr. K. Pakštas, dr. J. Puzinas, dr. J. Kazickas, S. Sužiedėlis, dr. Vl. Viliamas. Lietuviai studentai kas gali, kviečiami šiais kursais pasinaudoti.

MOKSLEIVIŲ ATEITININKŲ VEIKLA

VASARIO 16-JI SALEZIEČIŲ GIMNAZIJOJE

Šventoji Lietuvos nepriklausomybės ugnis užgeso ant tėvynės kalno, bet pasklido po kraštų kraštus, uždegdama daugelį kitų lietuviškų židinių. Nežinomojo kareivio kapas buvo sugriautas, bet naujosios kartos karių pulkai tęsia toliau savo garbingą kovą už tautos laisvę ir po viso pasaulio padangėm kelia augštin Lietuvos vėliavą, Lietuvos vardą skleidžia ir gina.

Lietuviškas Castelnuovo židinys šiais 40-aisiais nepriklausomybės paskelbimo metais nušvito vėl tėvynės meilės liepsna. Be mokinių ir pedagogų suvažiavo ir kitų šiaurės Italijos lietuvių. Anksti rytą įvyko iškilmingas vėliavos pakėlimas. 11 val. minėjimo paskaitą skaitė prof. Z. Ivinskis, specialiai tai progai atvykęs iš Romos su savo žmona. Neprilygstamas jo isto-

Saleziečių gimnazijos mokiniai išpildo programą

Prof. Z. Ivinskis skaito paskaitą

rijos žinojimas ir iškalba paliko visuose giliausią įspūdį.

5 val. vakaro prasidėjo akademinė šventės dalis. Skambant poezijos žodžiams "Neužmiršk, lietuvi, brangiosios žemės Lietuvos", atsidarė uždanga, atskleisdama spalvingai tai progai nupieštą lietuviškos Panemunės vaizdą. Tuo pat metu jaunimo choras sugiedojo klasinę "Kur bėga šešupė", ir dalyviai pasijuto valandėlei pernešti į Nemuno pakrantes.

Pagrindinę programos dalį sudarė dail. Aleksandravičiaus pagaminta lietuviška filmėlė, parodžiusi ekrane Lietuvos istorijos, gamtos, pastatų, meno, kultūros ir kančios reginius. Protarpiuose sudainuota lietuviškų dainų, pagrota lietuviškos muzikos, pašokta tautinių šokių. Ateitininkai įvairiuose išpildymuose pasirodė šauniai ir žvaliai.

S. Š.

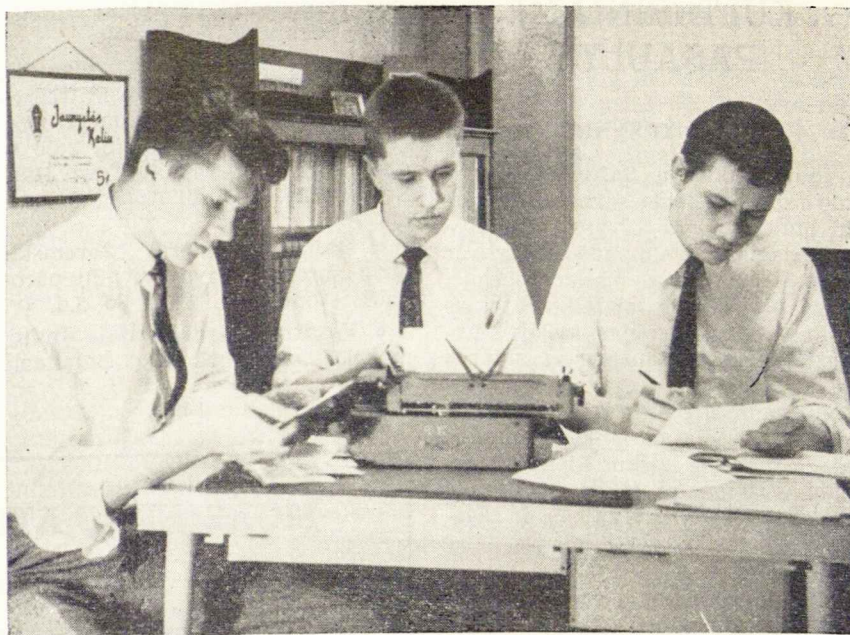
JAUNYSTĖS KELIU

Prie daugelio šių metų sukakčių prisideda dar viena sukaktis: vieneri metai nuo tos istorinės dienos, kai New Yorko padangėje pasirodė pirmasis tos vietovės moksleivių ateitininkų kuopos laikraščio „Jaunystės Kelio“ numeris.

1956 metų rudenį kilo mintis New Yorke išleisti ateitininkišką laikraštėlį. Redakcija galvoje turėjo daug tikslų. Ji norėjo pagyventi ateitininkišką veikimą, supažindinti neateitininkus su ateitininkija ir pačiu ateitininkų tarpe stipriai prigydvti jų šaknis ateitininkiškuose principuose ir idėjose. Redakcija norėjo, kad lietuviškasis jaunimas susidomėtų lietuvišku raštu ir, paėmę plunksną, išbandytų savo sugebėjimus poezijoje ar prozoje.

Deja, gaila, kad nevisi tie tikslai išsiildė kaip buvo norėta. Ateitininkų veikla kiek pagyvėjo ir neateitininkai buvo daugiau supažindinti su ateitininkija. Bet labai sunku lietuvišką jaunimą sudominti gimtuosiu raštu ir priraginti jaunuolius paimti plunksną į rankas. Todėl imtasi kitų priemonių: šiuo metu laikraštėlis siuntinėjamas į visas JAV moksleivių kuopas ir jaunimas raginamas rašyti. Bet, mažai atsiliiepimų...

Laikraštėlis gyvuoja jau daugiau kaip metai: iki šių Velykų išleisti vienuolika numerių, penkiasdešimt du įvairiaspalviai rotatoriaus puslapiai. Juose tilpo rimtų ir linksmesnių aprašymėlių. Ten mirgėjo vietinės moksleivių veiklos apžvalgos, sporto skyriai, proginiai straipsneliai, stovyklų aprašymai ir

„Jaunystės Kelio“ redakcija: Evaldas Remeza, Gediminas Naujokaitis ir Edmundas Adomaitis.
Nuotr. G. Naujokačio

kitokios įvairenybės. Iliustracijos pajavirino tuos lapus.

Kiekvieno numerio spaudžiama nuo 60 iki 150 egzempliorių. Pavienio egzempliorio kaina 10 centų, gi metinė prenumerata 1 doleris. Nuo pat pradžios iki dabar laikraštėlį redaguoja vyr. red. Gediminas Naujokaitis, Edmundas Adomaitis, ir Evaldas Remeza. Redakcijos adresas: „Jaunystės Kelio“, % G.

Naujokaitis, 924 Madison Street, Brooklyn 21, N. Y.

Per tuos metus daug kas paseno, bet „Jaunystės Kelio“ jaunas ir dar ilgai jam lemta gyventi. Žiūrėkime į ateinančius metus, kaip naujus, naujų planų pilnus. Pasiryžkime visi šį laikraštėlį paremti ir jame bendradarbiauti, kad jau prasiškleidęs pumpuras gėlę pražydytų.

Nikodemas

VASARIO 16 GIMNAZIJA

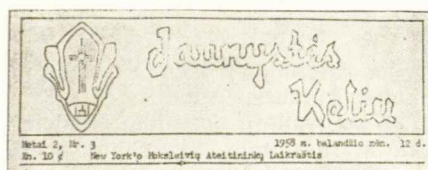
Vysk. M. Valančiaus moksl. at-kų kuora 1958 metus pradėjo su 35 nariais. Anksčiau kuopoje buvo didesnis narių skaičius, tačiau paskutinė emigracijos banga žymiai jį sumažino. Ypatingai daug vyresniųjų paliko gimnaziją ir tuo pačiu kuopą.

Šiuo metu kuopa yra susiskirsčius į 6 atskirus būrelius, kuriuose ir vyksta pagrindinis veikimas. Vyresniųjų klasių berniukų ir mergaičių būreliai nagrinėja Ateitininkų Ideologijos paskirus straipsnius bei rašo referatus įvairiais aktualiais klausimais. Viduriniųjų klasių būreliai taip pat nagrinėja jiems įdomius klausimus, nepamiršdami pirmoje eilėje gerai susipažinti su pačiu ateitininkijos sąjūdžiu, jo siekimais ir istorija. Visi šių būrelių susirinkimai, kurie vyksta du kartu į mėnesį, yra gyvi ir įdomūs. Įvairios problemos sukelia diskusijas, kurios kartais labai ilgai užsitęsia. Tuo tarpu patys jauniausieji gauna pačias pagrindines žinias apie ateitininkiją, be to, sąmoninamas jų religinis bei tautinis susipratimas.

Šalia atskirų būrelių vyksta ir bendri kuopos susirinkimai, kurių metu visi nariai turi progos pabendrauti. Praeitais metais buvo 8 bendri susirinkimai. Keturi buvo eiliniai su įvairia programa, o likusieji tai iškilmingi minėjimai su posėdžiais, narių pakėlimais, paskaitomis bei menine programa. Tokiomis progomis atsilanko nemaža svečių. Įvairiomis progomis susidariusios išlaidos yra padengiamos aukomis geradarių, gyvenančių Amerikoje ir čia Vokietijoje.

Vasario 17 dr. J. Norkaitis, kuris per Liet. nepriklausomybės atgavimo šventės minėjimą skaitė paskaitą gimnazijoje, pravedė su vyresniaisiais ateitininkais-ėm įdomų pašnekėsį.

Kovo 4 at-kų, skautų ir neorganizuotų katalikų jėgomis surengtas šv. Kazimiero 500 metų gimimo sukakties minėjimas. 10 val.

Brooklyno moksl. at-kų
laikraščio vinjetė

BROOKLYNAS

Kovo 1 įvyko Brooklyno Marijos Pečkauskaitės kuopos susirinkimas. Buvo minėta šv. Kazimiero ir taip pat ir Lietuvos nepriklausomybės šventės. D. Minkūnaitė skaitė apie šventąjį, o Pr. Naujokaitis buvo paruošęs paskaitą apie Lietuvos nepriklausomybę.

Buvo svarstomi Bostono suvažiavimo reikalai. Mergaičių būrelio globėja yra Vida Dumbrytė, o berniukų Jonas Strimaitis.

Grażina Klevaitė

Tautinių šokių grupė Pittsburgėje su instruktore ses. M. Pranciška

mišias atlaikė kun. Lubinas, pasakydamas šventei pritaikytą pamokslą. Didelė dalis mokinių priėmė komunią.

Po pietų gimnazijos salėje įvyko iškilmingas minėjimas. Po trumpo pirm. V. Bartusevičiaus įvado, skautų vardu sveikinimo žodį tarė p. Gailius. Po to buvo pakviestas mūsų kuopos globėjas V. Natkus-Natkevičius skaityti paskaitą. Jis savo paskaitos pirmoje dalyje nušvietė šv. Kazimiero gyvenimą, apibūdindamas jo kilnų asmenį. Antrąją dalyje gi iškėlė jo reikšmę dabarčiai ir skatino priimti jį kaip pavyzdį šių laikų dvasioje suskilusiam žmogui. Po paskaitos sekė meninė dalis, kurią išpildė patys moksleiviai. Tarp kitko buvo skaityta savo kūrybos, išpildytas montažas ir pagiedota giesmių.

V. Š.

CHICAGA

Po Viešpaties aukos — šv. Mišių kovo 2 įvyko ateitininkų ramovės atidarymas, pašventinimas. Tėvas J. Kubilius, S. J., Jaunimo Namų administratorius, tarė žodį, kviesdamas ją naudotis ir pavadindamas A. Šato sūnus juostos perkirpti. Krikšto tėvais buvo visų ateitininkų sąjungų pirmininkai.

Per susirinkimą paminėjome šv. Kazimierą. Minėjimą pravedė A. Katelytė. Savo kūrybos skaitė jaunieji literatai: D. Noreikaitė — „Karalaitis“, R. Ukrinas — „O Viešpatie!“, deklamavo V. Krištolaitytė. Linktumėm jauniems rašytojams stiprėti, bręsti kūryboje, ir neišmesti plunksnos iš rankų!

xy

PUTNAMAS

Putnamo Barboros Žagarietės kuopa susirinkimus ruošia kas antrą savaitę. Jų programa labai įdomi. Yra įprasta per kiekvieną susirinkimą skaityti iš šv. Rašto; nagrinėjama įvairios temos iš knygos „Sacraments and Sacrifice“. Žinoma, mergaitės, perskačiusios, sutraukia temą, išverčia į lietuvių kalbą ir pristato susirinkimui svarbiausias mintis. Toliau visos diskutuojame. Taip pat diskutuojame temas iš „Ateities“, kurios liečia ateitininkų ideologiją ar panašiai. Turime ir „impromptu“ kalbeles. Tema yra duota mergaitei tik per susirinkimą — taip tikimės priprasti geriau ir sklandžiau kalbėti viešai. Yra skaitomi ir mergaičių referatai: pav. „Lietuvos vėliavos ir tautiniai ženklai“ ir „Lietuvybė ir jos išlaikymas“.

Kas pirmą mėnesio trečiadienį nutarė bendrai išklausyti mišių. Mišias aukosime iš eilės trijų mergaičių intencijomis. Per šias mišias bendrai priimsime komunią ir nešiosime uniformines kepuraites, juostas ir ženkliuką.

Per visus metus esame numatę įvairius minėjimus ir iškilmingus susirinkimus. Jau esame ruošę Kristaus Karaliaus šventės minėjimą. Kuopos šventė bus pavasari, per kurią kandidatės duos įžodį.

Rita Danilevičiūtė

Urbanos studentų ateitininkų draugovė planuoja tradicinį pavasarinį suvažiavimą gegužės 3-4 d.d. Kaip ir ankstyvesni, šis suvažiavimas irgi įvyks Illinois Universitete, Určanoje, Illinois. Tikimasi gausaus dalyvavimo iš aplinkinių draugovių.

VASARIO 16 MINĖJIMAS PITTSBURGHE

Šiais metais Lietuvos nepriklausomybės šventę Pittsburgėje buvo ypatingai išpūdingai paminėta. Nors oras buvo šaltas, bet šimtai lietuvių, išklausę mišias šv. Kazimiero bažnyčioje, atvyko į minėjimą, kuris įvyko Lietuvių Piliečių svetainėje. Tarp dalyvavusiųjų matėsi ir įžymių svečių. Kalbėjo kongresmanas Holland, miesto mėras Lawrence, ALTO išd. M. Vaidyla ir Liet. Bendr. išd. Staniškis. Meninę programą atliko šv. Pranciškaus akademijos mokinės ir kitų mokyklų mokiniai. Buvo deklamuota, pašokta tautinių šokių, padainuota ir pagiedota giesmių.

Kadangi šiemet sueina 350 metų nuo Marijos pasirodymo piemenims šiluvoje, scena buvo papuošta šiluvos Marijos statula, o Rytė Spingytė papasakojo stebuklingo Marijos apsireiškimo šiluvoje istoriją. Nijolė Naudužytė ir M. Murauskaitė padeklamavo apie šv. Kazimierą. Duetą apie ištremtuosius lietuvius Altajaus krašte išpildė broliai Martinas ir Algis Taorai. Buvo pašokta 5 tautiniai šokiai ir padainuotos 5 dainelės. Daugelio senesnių lietuvių akyse matėsi tėvynės ilgesio ašaros.

Didelis nuopelnas tenka seselei M. P. Franciškai už tiek širdies idėjimo ir kantrybės parodymo bemo-kant mus visus. Tik dėka jos neuilstamo darbo viskas sklandžiai pasisekė.

Programa vėliau buvo parodyta televizijoje.

Rytė L. Spingytė

CLEVELANDAS

Vasario 23 Clevelando moksleiviai suruošė Adomo Jakšto-Dambausko 20 metų mirties sukakties minėjimą, kuris įvyko šv. Jurgio parapijos salėje.

Minėjimas prasidėjo ateitininkų himnu. Atidarymo žodį tarė Adas Malėnas. Aldona Balčiūnaitė gerai paruoštame referate perdavė Jakšto biografijos bruožus. Pagrindinę paskaitą apie Jakšto filosofiją ir jo kūrybą skaitė Petras Balčiūnas. Jis gražiai apibūdino Adomo Jakšto filosofiją ir kūrybą, paskaitydamas ištraukų iš jo eilėraščių. P. Balčiūnas pabrėžė vieną Jakšto bruožą — humorą. Taip pat nurodė Jo matematikos pamėgimą, iškėlė literatūrinę kritiką jo pažiūras į meną ir jo drąsą ginti tiesą.

Programą pajavairino moksleivė Giedrė Degutytė, padeklamuodama A. Jakšto eilėraštį „Už lietuviškąją kalbą“. Minėjimas baigtas Marija Marija. Buvo atsilankę ir nemaža Clevelando visuomenės.

Jūra G.

APMASTYMAI APIE KIAUŠINIUS IR JŲ ESME

ALGIS CITRINA

Kiaušiniai yra dviejų rūšių: moteriškos giminės ir vyriškos giminės. Moteriškos giminės kiaušiniai yra dedami vištų, o vyriškos giminės būdavo dedami gaidžių. Bet kadangi gaidžiai, nenorėdami daryti vištom nemalonumų (žinote, vištos yra labai jautrios), dabar labai retai deda kiaušinius, tai vyriškos giminės kiaušinių galima sakyti kaip ir nėra.

Tačiau kiaušinius valgo ir vyrai ir moterys. Jie valgo tik moteriškos giminės kiaušinius, ir tai parodo jų didelę toleranciją ir apetitą.

Kiaušiniai yra daiktai, kuriuos skautai stovyklaudami valgo pirmadieniais, antradieniais, trečiadieniais, ketvirtadieniais, penktadieniais, šeštadieniais, ir sekmadieniais. Juos kepa per pusryčius, verda per pietus ir keikia per vakariene.

Kadangi kiaušiniai yra ypatingai valgomi per Velykas, tai santariečiai juos laiko ideologiniai apsisprendusiais ir boikotuoja, jų visiškai nevalgėdami.

Ateitininkai, vis bandydami sudaryti pilnutinę principinę sintezę tarp kieto ir minkšto kiaušinio, pasidarė ekspertais ir dabar puikiai moka įrodyti, kad nėra jokio konflikto tarp virto ir kepto kiaušinio.

Kiaušinius valgymui paruošti yra keli būdai. Juos galima išvirti, iškepti ar nukankinti. Nukankinti kiaušiniai būna tada, kai vyrai bando juos išvirti arba iškepti.

Filosofijai kiaušiniai yra labai daug nusipelnę, nors galėjo dar daugiau. Kiekvienas filosofas pradeda savo minties gyvenimą klausimu: kas buvo pirma — ar višta, ar kiaušinis? Bet šis klausimas yra visiškai nesvarbus ir nieko nepasako nei apie vištą, nei apie kiaušinį. Geriau klausti: kas yra gardžiau — višta, ar kiaušinis? Pirmo klausimo niekas negali atsakyti, o antrą gali ne tik atsakyti, bet ir paragauti. Ir kiek daug naudos būtų pasauliui iš šitokio klausimo. Klausdami kas buvo pirma, filosofai neranda atsakymo, susigrauzia, nusimena ir, visai praradę viltį, badu miršta ar prie santariečių prisirašo. O tuo tarpu, klausdami, kas yra gardžiau, filosofai galėtų ramiai ragauti ir kiaušinius ir vištieną ir labai gerai ir sočiai gyven-

ti. Tada pasaulyje būtų daug daugiau filosofų, ir pasaulis būtų geresnis.

Kiaušiniai garbę yra nusipelnę ir kitu būdu. Pav., Kolumbas kartą mėgino kiaušinį pastatyti ant galo, bet neįstengė. Tada jis trenkė kiaušinį į stalą. Kiaušinio galas įškilo, ir kiaušinis neapvirto. Šis atsitikimas Kolumbą istorijoje įamžino.

Kai kurie mokslininkai bandė kiaušinį įdėti į matematišką formulę, bet daugumas pasitenkino jį įdėdami į burną.

Vienas iš didžiųjų lietuvių poetų yra sukūręs poemą apie kiaušinį. (Dėl nežinomų priežasčių visi lietuvių poetai išsigina šį eilėraštį paraše). Šio puikaus eilėraščio dalį čia įdedame. Jo pavadinimas "Alkano poeto žvilgsnis į kiaušiniene".

Tu guli prieš mane
Išplaktas ir iškeptas,
Vištos sūnau.

Galvą tau lenkiu,
O tu su viena akimi
Į mane žiūri.

Tavo nekaltas žvilgsnis
Man per sąžinės
Gelmės veria.

Negaliu i tave valgomą
Žiūrėti, todėl tave
Nuryšiu užsimerkęs.

Kai kurie idealistai ragina alų gerti su žaliu kiaušiniu. Tokiu būdu

jie galvoja, žmonės išgers mažiau alaus, o daugiau kiaušinių, ir pasaulis susitvarkys. Tačiau atrodo, kad daugumas žmonių verčiau nori gerti daugiau alaus ir mažiau kiaušinių, ir todėl pasaulis pasiliko nesutvarkęs, bet patenkintas.

Kiaušinių dažymas per Velykas turi labai įdomią istoriją. Senovėje vištos dažnai gaudavo visokius neurozus, nes nuolatos dėdavo tokius pat ir tokius pat kiaušinius. Po kiek laiko jos beveik visai prarado norą dėti kiaušinius ir tik retkarčiais po vieną padėdavo, norėdamos įrodyti, kad dar gali taip daryti, nes bijoję tapti kepta vištiena. Visi galvojo, ką daryti, kol pagaliau kas tai sumanė kiaušinius nudažyti ir vištom parodyti. Vištos tada taip susižavėjo tais dažytais kiaušiniiais, kad pradėjo dėti tuoj vieną po kito, bandydamos panašų padėti. Taip jos labai nuvargo ir sukūdo. Tada žmonės pradėjo kiaušinius dažyti rečiau, kad tik primintų vištom, ką jos gali padaryti. Pasirodo, kad vištos daugiausiai kiaušinių deda ir geriausiai jaučiasi, jeigu joms vieną kartą į metus parodoma dažytų kiaušinių. Joms dėslios geros nuotaikos pakankama visiems metams. Šis naragavimo laikas sutapo su Velykom, ir tikroji kiaušinių dažymo prasmė buvo pamiršta, nes, atsiradus naujiems psichiatriniais metodams, vištų neurotiškumas galima kitaip išgydyti.

BET GELBĖK NUO PIKTO

(primieruotas romanas)

1

Šviečia saulė. Traukinys skuba atsipūsdamas, pro bėgančius telefonų stulpus nerdamas kaip žuvis. Neša mane, viengungį, 35 metų, niekada nemylėjusį.

Važiuoju pas draugą vasarot. Zigmelis — tai jo vardas. Irgi 35 metų, ir nežinau, ar viengungis ar ne. Jau 30 metų, kaip nesimatėm. Daug laiko.

Stotvie stoviniuoja būrelis žmonių. Kelios jaunos mergaitės. Turbūt laukia savo studentų, nosinėm mosuodamos. Keista man, nie-

kada nemylėjusiam, kodėl jos laukia.

Pasitinka mane Zigmelis. "Sveikas", sako. Aš nerandu žodžių — juk jau 30 metų. Nežinau, ką atsakyti. Susigraibau ant greitųjų, bandau užmegzti pokalbį: "Tai, sveikas. Seniai jau besirgau". "Tai gerai. Aš irgi sveikas". Sėdam į vėžimą, jis patraukia vadžias, bet arklys nejuda. "Gal jis nesveikas?" bandau vystyti pokalbį. Zigmelis tyli. Turbūt žodžių neranda. Užsimoja botagu. Čerkšt. Ir važiuojam.

Matau, kaip anos mergaitės šoka studentam glėbiuosna. Sunku

ŠACHMATAI

RAŠO K. MERKIS

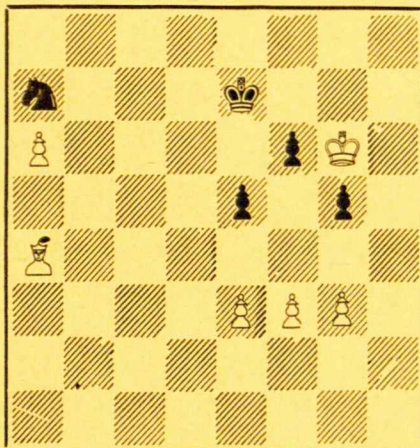
“Tempo” reikšmė. Baltieji pradeda partiją, t.y., daro pirmąjį ėjimą. Tobulam tarp stiprių partnerių lošime ši baltųjų iniciatyva jau turi reikšmės. Turnyrinėje praktikoje baltaisiais laimima daugiau partijų negu juodaisiais. Kiekvienas bereikšmis paėjimas yra lygus nustojimui vieno “tempo”. Stiprioje turnyrinėje partijoje toks vieno kito tempo nustojimas gali nulemti visą partiją. Taigi, pradedant partiją, kiekvienas ėjimas turi turėti gilią prasmę. Kiekviena išvedama figūra turi būti pastatoma ten, kur jos negalėtų užpulti priešininko išvedamos figūros, kad nereiktų be kompensacijos trauktis, t.y., prarasti “tempo”.

Lemianti rikio auka

Kazys škėma vienosėse rungtynėse su latviais (Blomberge, Vokietija, 1947 m.), lošdamas pirmoje lentoje su latviu Darznieku gavo diagramoje pavaizduotą padėtį.

Matosi, kad juodųjų karalius turi saugoti savo pėstininkus, o žirgas stabdyti praeinantį baltųjų pėstininką. Baltieji sumano paeiti 1.Ra4-d7! Rikio auka juodieji pastatomi į “cugcvangą” padėtį. Jiems nieko kito nelieka, kaip imti siūlomą rikį K:d7. Seka 2.K:f6 e5-e4 3.f:ek g5-g4 4.Kf5 Kc6 5.e4-e5 Kc6-b6 6.e6 7a7-c6 7.Kf6 K:a6 8.e7. Juodieji pasidavė.

Juodi: DARZNIEKS

a b c d e f g h

Balti: ŠKĖMA

suprasti man, niekada nemylėjusiam, kodėl jos šoka glėbiuosna. Juk galėtų pasakyti “sveikas” ir rankas pasikratyti.

2

Štai jau ir vietoj. Zigmelis sustabdo arklį, ir išlipam. Pribėga moteriškė — jauna, kokių 30 metų (bet gal aš klystu, gal 40 — sunku man moterų amžių atspėti, niekada nemylėjusiam). “Ar parvežei kiaušinių?” Zigmelis sumišo — “Pamiršau”. “Tai dabar ir gana”, ir kad pradės Zigmelį skalbti.

Išskalbė. Zigmelis tada sako man: “Tai mano žmona. Zosė. Gražus vardas, ar ne?” Žmona?! Tai, va, dabar ir žinau — Zigmelis ne viengungis. “Klausyk,” — sakau, — “gražus, tai gražus, ale ar negražiau būtų Uosė, ir lietuviškiau kurkas?” “Taigi, taigi, gerai sakai, tikrai — Uosė, ja, ja, ja”.

3

“Uose!” — šaukia Zigmelis. “Uose!” Iš virtuvės pasigirsta plonas balsas. “Ką švebeldžioji dabar, ką ten uosini?” “Uose, t.y., Zose, dabar tave vadinsim Uose, taip svečias pasiūlė. Taigi, Uose, duok svečiui rūgštaus pieno”. Tai dabar ir gana”, atsakė balsas iš virtuvės. Bet rūgštaus pieno atnešė.

Srėbiām. Uosė tik žvilgt, žvilgt iš padilbų. Man tik smilkt, smilkt iš paširdžių. O iš kažkur varlė tik

strykt, strykt į pieną. O broleli, mudu su Zigmeliu cvakt ir per duris. “Tai dabar ir gana”, palydėjo mus plonas balsas.

4

Guliu palėpėj. Ir bandau užmigti. Ir girdžiu: “Uose, tu ten iš padilbų nežvilgčiook. Jei įsimylėjai, tai bent neparodyk. Kokia čia tvarka”. “O kas tau? Jei įsimylėjau, tai ir parodysiu. Dabar ir gana”. Užsikišau ausis — sunku tokias kalbas klausyti, niekada nemylėjusiam.

Sapnuoju. Sėdim paplūdymy su Uose ir saulėj kepinamės. Ji išsitepus riebalais (kad nenudegtų). Žiba visa. Pasižiūriu vis, ir raibsta akys. Ir galva, rodos, sukas. Ir širdis sąla. Ir rankos dreba. Ir prakaitas pila. O ji tik žvilgt, žvilgt iš padilbų, ir sako “Ar nepamiršai nupirkt kiaušinių?” Balsas švelnus, švelnus, švelnus...

5

Pabundu. Pagalvėj drėgna, o krūtinėj lyg akmuo. Praveriu langą. Uosė vandenį pumpuoja. Vos tik rankeną patraukia, tai man širdis plumpst žemėn puola ir grindis pašiuoja. Griebiu chalata ir laukan.

“Uose, duok man papumpuot”. “Tai dabar ir gana. Aš moku pati”.

“Ale aš nemoku”.

“Tai ir nepumpuok”.

“Ale aš noriu išmokyti”.

ATEITININKŲ ŠALPOS FONDO PRANEŠIMAS

AŠF valdyba praneša, kad iš 750 ateitininkų sendraugių AŠ Fondui solidarumo mokesčių už 1957 metus užsimokėjo 362, o už 1958 metus 98 nariai.

Nuo 1957 metų sausio mėn. 1 dienos iki šiol sušelpa dešimt studentų ateitininkų, kiekvienam po 200 dol. Paskolą gavo:

1. Juozas Daubėnas, New York, N. Y.
2. Loreta Petrauskaitė, Philadelphia, Pa.
3. Aldona Kalvaitytė, Putnam, Conn.
4. Juozas Uleckas, Vokietijoje.
5. Eligijus Sužiedėlis, Brockton, Mass.
6. Ignas Skrupskelis, New York, N. Y.
7. Alfonsas Dzikas, Brooklyn, N. Y.
8. Algis Šaulys, Paterson, N. J.
9. Nijolė Stanevičiūtė, Montevideo, Uruguay.
10. Rimas Valaitis, Athens, Ohio.

1958 metais solidarumo mokesčio po 10 dol. atsiuntė:

J. E. vysk. V. Brizgys, prel. Ign. Valančiūnas, kun. P. Gelsčiūnas, K. Gasparėnas, kun. J. Grabys, dr. Ir. Kuraitė, dr. P. Bagdanavičius, dr. J. Dičpinigaitis, Zuz. Puplenė, Bal. Vitkus, El. Leparskienė.

Prof. dr. Kazys Pakštas nario solidarumo mokesčių užsimokėjo iki 1960 metų, kartu dar prisiuntė 15 dol. auką.

Visiems atlikusiems savo pareigą ir didesne ar mažesne auka parėmusiems AŠF nuoširdžiai dėkojame. Šia pačia proga prašome visus ateitininkus sendraugius savo solidarumo pareigą Ateitininkų Šalpos Fondui atlikti, nes pagal Ateitininkų Federacijos Konstituciją — visi ateitininkai sendraugiai yra AŠF nariai.

AŠF Valdyba

Putnamietės maloniai kviečia visus į savo metinę šventę gegužės 3 d., šeštadienį, Putnam, Conn.

“Tai pumpuok. Dabar ir gana”.

Ir nueina — krypt, krypt. Man keliai akurati ir sulinksta. Pumpuoju. O vanduo jau per kibiro kraštus. Ale pumpuoju.

Ir girdžiu — “Uose, kur tu dingai, balandėle?”

Ir sunku man suprast tokias šnekas, niekada nemylėjusiam.

(Bus daugiau, jei redakcija negaus protesto laiškų).

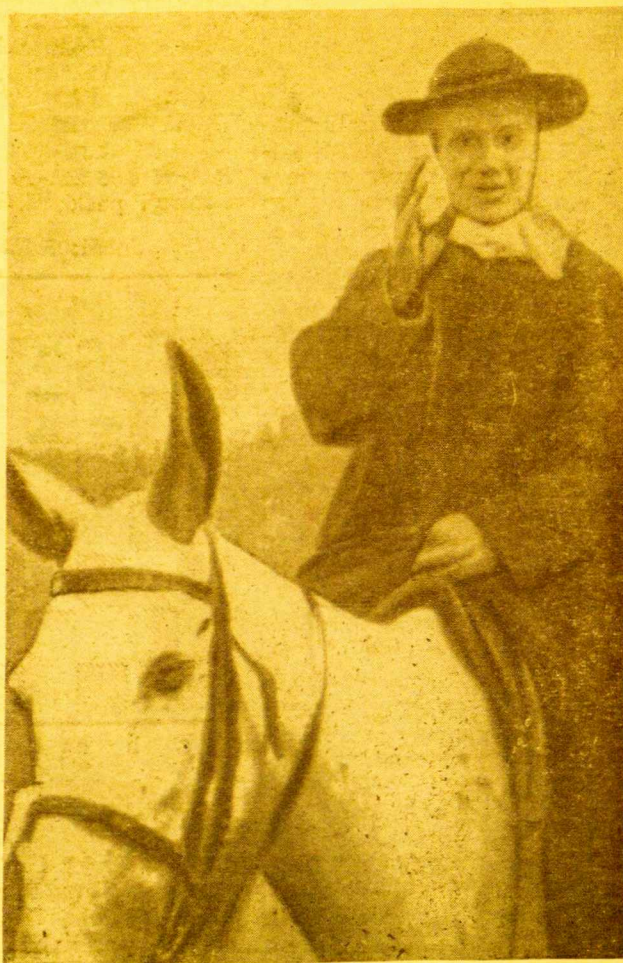
AR JAU TURI?

Knyga apie šv. Pijų X reikalinga kiekvienam ateitininkui. Joje apžvelgtas šventojo gyvenimas, iškeliami veiklos svarbesnieji momentai, duodama toji enciklika, iš kurios ateitininkai pasiėmė savo šūkį. Iliustruota šv. Pijaus X gyvenimo vaizdais.

Kun. Jonas Petrėnas knygą parengė su dideliu kruopštumu. Jis surinko straipsnius iš knygų bei žurnalų. Straipsnių autoriai yra: — kun. dr. P. Gaidamavičius, Tėv. V. Gidžiūnas, O.F.M., J. E. vysk. V. Brizgys, Irena Banaitytė, kun. dr. T. Narbutas, dr. A. Maceina, kun. dr. K. Olšauskas, kun. dr. K. Rėklaitis, M.I.C., kun. dr. J. Vaišnora, M.I.C., S. Sužiedėlis.

Išleido Ateitis. Jos kaina 3 dol. Užsakymus siųskite šiuo adresu:

A T E I T I S ,
916 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N. Y.

JULIJOS RAJAUSKAITĖS

FORTEPIJONO REČITALIS

įvyks gegužės 11 d., 2:30 val. po pietų,
New Yorke Town Hall

Programoje: Bach, Beethoven, Banaitis,
Čiurlionis, Liszt.

Koncertą ruošia
Columbia Artists Management.

ELENOS KEPALAITĖS

išraiškos šokio menininkės, šokių koncertas bus
gegužės 17 dieną, 2:30 val. po pietų, Carnegie
Recital Hall, New Yorke.

Elena Kepalaitė su pasisekimu yra koncertavusi Vokietijoje, Australijoje, Kanadoje. Ji neseniai dalyvavo Ateities žurnalo rengtame koncerte.

Koncertą globoja Balfas.